

Statlig styrning med kunskap för hälso- och sjukvård och socialtjänst

Redogörelse för arbetet inom Rådet för styrning med kunskap och Huvudmannagruppen under 2023

Förord

Rådet för statlig styrning med kunskap (Rådet), som styrs av en förordning (2015:155) om statlig styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst, behandlar strategiskt viktiga frågor som bidrar till att rätt kunskap når fram till huvudmän och profession inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. I Rådet ingår tio myndigheter som tillsammans arbetar för att styrningen med kunskap ska kunskap vara samordnad, effektiv och behovsanpassad.

Huvudmannagruppen, som består av förtroendevalda från kommuner och regioner, har i sin tur i uppgift att informera Rådet om områden där det finns behov av statlig styrning med kunskap i kommuner och regioner. Enligt förordning (2015:155) ska en redogörelse lämnas till Socialdepartementet senast den 1 mars som beskriver hur Rådet och Huvudmannagruppen fullföljt sina uppgifter under det senaste kalenderåret.

I egenskap av ordförande för Rådet överlämnar jag härmed denna rapport för arbetet 2023 och konstaterar att arbetet tagit ytterligare viktiga steg framåt under året.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	2
Rådet för styrning med kunskap	4
En gemensam strategi.....	4
Möten under 2023	5
Genomförda aktiviteter och initiativ verksamhetsåret 2023.....	7
Samverkan kring regelgivningen.....	7
Samverkan mellan myndigheterna	7
Nätverket för kommunikationschefer	7
Nätverket för rättschefer/chefsjurister	8
Nätverket för HR-chefer	8
Nätverk inom hälsodata	8
Samverkan för bättre samordning av enkätutskick	9
Samverkan för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.....	10
Kunskapsguiden.se.....	11
Huvudmannagruppen	12
Nationell samverkan för kunskapsstyrning	14
Partnerskap till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården ...	14
Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten	15
Planering av aktiviteter i Rådet 2024	16
Bilaga 1	17
Bilaga 2.....	28

Rådet för styrning med kunskap

Rådet för statlig styrning med kunskaps syfte är att säkerställa att styrningen med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst som statliga myndigheter ansvarar för utgör ett stöd för huvudmän (regioner och kommuner) och olika professioner vilka har ansvar för att patienter och brukare ges en god vård och insatser av god kvalitet. Rådet följer den övergripande målstruktur som beskrivs i förordning (2015:155). Målstrukturen är uppdelad i tre delmål som samlat ska ge förutsättningar för den statliga styrningen att med kunskap vara samordnad, effektiv och behovsanpassad.

En gemensam strategi

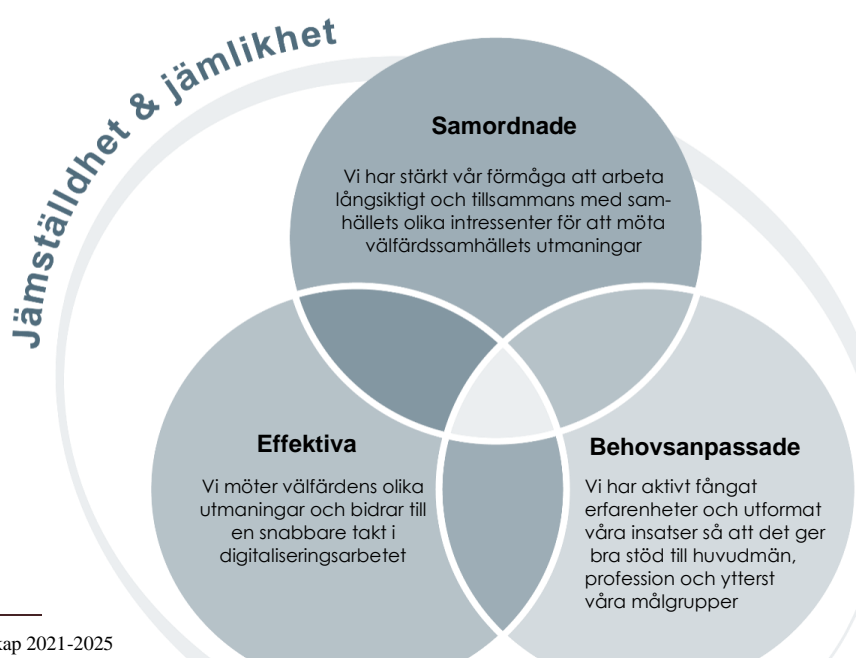
Rådet har under året tagit viktiga steg i linje med den myndighetsgemensamma strategi som beslutades 2021¹. Som fokus under året har Rådet haft den övergripande målformuleringen: *Vi bidrar till ett robust välfärdssamhälle*. Rådet har därför utöver rena kunskapsstyrningsfrågor även exempelvis delat sina erfarenheter från:

- kontinuitetsarbete
- cybersäkerhet
- övning av den egna personalen

Rådets myndigheter har också gått igenom den grundläggande strukturen inom det svenska civila beredskapssystemet med särskilt fokus på arbetet inom sektorn hälsa, vård och omsorg. Detta har bl. a. lett till ett uppdrag till Rådets HR-chefer att ta fram en överenskommelse för kompetensutbyte vid framtida kris eller höjd beredskap mellan Rådets myndigheter. Arbetet kommer att redovisas i februari 2024.

Vi bidrar till ett robust välfärdssamhälle

Till nytta för huvudmän profession och våra målgrupper



¹ Strategi för Rådet för styrning med kunskap 2021-2025

I följande kapitel redovisas resultat av arbetet enligt den gemensamma strategin för att uppfylla förordningens (2015:155) syfte och bli mer behovsanpassade, effektiva och samordnade.

Möten under 2023

Under 2023 har Rådet för styrning med kunskap sammanträtt vid fyra tillfällen. Ett av dessa tillfällen var ett internat där Rådet diskuterade gränssnitt inom den statliga kunskapsstyrningen, relationen till partnerskapen (partnerskapet för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården och partnerskapet för kunskapsstyrning inom socialtjänsten) samt tog fram utvecklingsaktiviteter för att den statliga styrningen med kunskap ska bli mer samordnad. Under internatet diskuterade man även viktiga frågor i omvärlden tillsammans med Jean-Luc af Geijerstam (kommittéordförande för vårdansvarskommittén (S 2023:04)), den nytilträdna Huvudmannagruppen samt statssekreterarna Minna Ljunggren och Miriam Söderström.



Rådet för styrning med kunskap och Huvudmannagruppen, bilden togs den 22 november 2023.

Under 2023 har även regeringen utsett en ny Huvudmannagrupp. Det gör att Rådets gemensamma möten med Huvudmannagruppen under året till stor del har fokuserat på utvärdering och introduktion.

Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten har utvecklats mycket under året. Rådet har bl. a. följt och utvecklat området vid samtliga sammanträden 2023 och tillsatt en arbetsgrupp för att realisera intentionerna i den avsiktsförklaring som Rådet ställde sig bakom 2022². Arbetsgruppen har arbetat intensivt och med stort engagemang från den nytillträdde Huvudmannagruppen. Arbetet redovisas i detalj längre fram i denna rapport.

Rådet har under året förändrat arbetssätt vad gäller omvärldsanalys och genomförde i februari en myndighetsgemensam omvärldsanalys i form av en workshop. Där möttes analytiker och omvärldsbevakare från samtliga myndigheter och beskrev tillsammans de stora trenderna inom hälso- och sjukvård samt socialtjänsten. Syftet var att skapa en gemensam övergripande bild som sedan kunde användas som utgångspunkt på respektive myndighet i det egna omvärldsanalys- och verksamhetsplaneringsarbetet. Detta arbetssätt skiljer sig från tidigare år och innebär en ökad samordning myndigheterna emellan.

Rådet har en beredningsgrupp som förbereder underlag till Rådets möten. Denna grupp har sammanträtt 6 gånger under året och utöver förberedelser inför rådssammanträden har gruppen ansvarat för att utveckla arbetsformerna i enlighet med den gemensamma strategin. Rådet har även ett antal nätverk och arbetsgrupper knutna till sig. Dessa konstellationers verksamhet redogörs för längre fram i denna rapport.

² Avsiktsförklaring för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete – 2021-2025

Genomförda aktiviteter och initiativ verksamhetsåret 2023

Samverkan kring regelgivningen

I den gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m. (HSLF-FS) kungörs författningar från E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Läkemedelsverket, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Under 2023 har 42 författningar kungjorts i författningssamlingen.

Samverkan mellan myndigheterna

Det finns flera nätverk inom Rådet för styrning med kunskap. Nätverken fungerar som plattform för dialog och erfarenhetsutbyte i aktuella frågor för att säkerställa att den statliga styrningen är samordnad, effektiv och behovsanpassad.

Nätverket för kommunikationschefer

Rådets myndigheter möter många liknande utmaningar och möjligheter inom kommunikation. Det gör nätverket för kommunikationschefer till ett värdefullt sammanhang för erfarenhetsutbyte i olika kommunikativa frågor. Några områden som belysts under året är erfarenheterna kring vaccinationskommunikation och arbete med att nå målgrupper i olika delar av landet och på olika språk likaså erfarenhetsdelning kring arbete mot desinformation.

Kopplat till Rådets strategi och den övergripande målformuleringen: Vi bidrar till ett robust välfärdssamhälle har nätverket delat erfarenheter kring arbete som syftar till att stärka hälso- och sjukvården och omsorgens beredskap. Exempelvis har Socialstyrelsen som sektorsansvarig myndighet presenterat strukturen för arbetet med civil beredskap och kommunikationen kring egenberedskap av läkemedel.

Nätverket har också tagit del av resultatet från den myndighetsgemensamma omvärldsworkshop som Rådet anordnade i februari 2023 och har diskuterat hur resultatet kan användas på bästa sätt på respektive myndighet. Ytterligare ett område som berörts är myndigheternas arbete med att stödja implementeringen av kunskap, en dialog om hur vi bidrar i det övergripande arbetet kring det som sker inom Rådet.

Nätverket för rättschefer/chefsjurister

Samverkan kring praktiska och strategiska frågor avseende regelgivningen och andra gemensamma juridiska frågor sker i ett nätverk för myndigheternas chefsjurister. Nätverket har under året haft fyra möten och bl.a. diskuterat och utbytt erfarenheter avseende rättsliga frågor vid användande av AI-baserade verktyg. Vidare har nätverket tagit fram en promemoria som beskriver de rättsliga förutsättningarna för Rådets myndigheter att skicka gemensamma enkäter till kommuner och regioner samt dela enkätsvar från dessa mellan myndigheterna. Detta beskrivs mer ingående under rubriken Samverkan för bättre samordning av enkätutskick.

När det gäller regelgivning har nätverket bl.a. diskuterat frågor om hur ett kontinuerligt arbete med regelförenkling kan bedrivas och vilka utmaningar och möjligheter som finns i ett sådant arbete mellan myndigheterna.

Nätverket för HR-chefer

HR-chefsnätverket har under 2023 på uppdrag av Rådet arbetat med att ta fram en överenskommelse för kompetensutlåning vid fredstida kris eller höjd beredskap inom Rådet för styrning med kunskap. Arbetet har bestått av att se över begränsningar och möjligheter vid personallån, etablera kontaktvägar mellan de samverkande myndigheterna samt genomfört en övning för att testa överenskommelsen. Nätverket har under slutet av året tagit fram överenskommelser mellan respektive myndigheter och ett förslag på avsiktsförklaring för kompetensutlåning vid fredstida kris eller höjd beredskap inom Rådet för styrning med kunskap som kommer att beslutas av Rådet under 2024.

Förutom detta har HR-chefsnätverket diskuterat aktuella frågor inom bl.a. arbetsmiljö, ledarskap och distansarbete.

Nätverk inom hälsodata

Inom Rådet för styrning med kunskap arbetar flera myndigheter med hälsodata från olika delar av hälso- och sjukvården för att följa och förbättra folkhälsan i Sverige.

Syftet med samverkan är att identifiera frågor där det finns gemensamma intressen, utmaningar och möjliga synergier av samarbete. En annan viktig funktion är att utveckla kontakter mellan de ingående myndigheterna för att på ett effektivt sätt kunna hantera olika frågor som dyker upp. Under 2023 har nätverket fokuserat på: rekvisitionsläkemedel, sekundärdataanvändning, vårdgivarregister och EHDS.

En generell utgångspunkt är att samverkan i nätverket inte ska dubblera annan samverkan som pågår i olika sammanhang och att samverkan ska stödja myndigheternas egna arbete.

Samverkan för bättre samordning av enkätutskick

Flera av myndigheterna i Rådet skickar ut enkäter till kommuner och regioner. Såväl Rådets huvudmannagrupp som SKR har framfört önskemål om att statliga myndigheter ska bli bättre på att samordna vilka enkäter som de skickar ut. Det finns även önskemål om att myndigheterna bör bli bättre på att samordna sina enkätutskick då det är vanligt att olika myndigheter ställer liknande frågor till kommuner och regioner. Av den anledningen har Rådet inrättat en arbetsgrupp för samordning av enkäter.

Enkätgruppen har under året fått stöd av Rådets nätverk för rättschefer/chefsjurister som utrett möjligheterna för medverkande myndigheter att dels skicka ut gemensamma enkäter, dels dela uppgifter från enkätinsamlingar med varandra. Utredningen har resulterat i skrivelsen *Juridiska överväganden - Frågor från samordningsgruppen för enkätundersökningar*. I skrivelsen konstateras att i de fall då endast ett fåtal personuppgifter, av icke känslig karaktär, behandlas kan det finnas möjligheter att genomföra en gemensam enkätundersökning³. I frågan om att dela grunddata från enkätundersökningar mellan myndigheter framgår att detta i många fall kan göras, under förutsättning att en sekretessprövning visat att det inte föreligger några hinder för utlämnandet.

Med utgångspunkt i skrivelsen kommer enkätgruppen upprätta en process för uppdatering och förvaltning av en myndighetsgemensam lista över kommande, pågående och avslutade insamlingar via enkäter, intervjuer, fokusgrupper, etc. i syfte att synliggöra pågående eller kommande informationsinsamlingar. Detta kan i sin tur möjliggöra ett samarbete inom ramen för en enkätundersökning, eller delning av redan insamlad information. Enkätgruppen kommer även involvera myndigheter med närliggande verksamhetsområden som inte ingår i Rådet, i syfte att ytterligare öka möjligheterna till samarbete. Som exempel kan nämnas Myndigheten för vård- och omsorgsanalys och Skolverket som båda genomför enkätundersökningar inom Rådets områden.

Nätverket för erfarenhetsutbyte brukarinvolvering

Nätverket har under året haft fortsatt fördjupat kunskapsutbyte i arbetet med patient-, brukar- och närståendemedverkan. Under året har nätverket haft sex möten med fokus på bland annat barnets rätt till delaktighet och inflytande. Nätverket har bland annat bjudit in externa aktörer för erfarenhetsutbyte om barns involvering i hälso- och sjukvården samt om hur ett strategiskt barnrättsarbete kan utvecklas på myndigheter.

Nätverket har även tagit fram en *Vägledning för ersättning vid patient-, brukar- och närståendemedverkan* i syfte att ensa ersättningsnivåer till tidigare nämnda grupper. Vägledningen samordnar myndigheternas kontakt med

³ Juridiska överväganden - Frågor från samordningsgruppen för enkätundersökningar

patient-, brukar- och närstående och utgör ett stöd när myndigheterna ska bedöma omfattning och nivå på ersättning genom att koppla ihop en existerande rutin för ersättning med aktivitetsnivåerna i den europeiska koden för patient- och brukarsamverkan⁴. Fördelen blir dels en ensning med etablerade ersättningsnivåer myndigheterna emellan, och dels en ensning i definitionen av olika aktivitetsnivåer.

Implementeringsarbete av vägledningen har påbörjats på berörda myndigheter.

Samverkan för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten

Rådet för styrning med kunskap beslutade i maj 2023 att tillsätta en myndighetsgemensam arbetsgrupp för att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Uppdraget löper till och med 2025. Arbetet syftar till att bidra till en sammanhållen och utvecklad kunskapsstyrning till stöd för den politiska ledningen och högre tjänstemän inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst inom det hälsofrämjande och förebyggande området. Utgångspunkter i uppdraget är tidigare Huvudmannagrups beskrivna behov⁵, Rådets avsiktsförklaring för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete⁶ samt intentionerna med omställningen till en god och nära vård⁷.

Arbetsgruppen har under året identifierat två samverkansområden för arbetet framåt som Rådet ställt sig bakom:

1. Ökad kännedom om målgruppen politiker och högre tjänstemän (beslutsfattare) i kommun och region så att kunskaps-stöd, implementeringsstöd och uppföljning om hälsofrämjande och förebyggande arbete möter deras efterfrågade behov och är ändamålsenliga.
2. Stödja politiker och högre tjänstemän i kommun och region gällande hälsofrämjande och förebyggande arbete, inklusive digitala insatser, med utgångspunkt i resultatet från samverkansområde.

Under året har gruppen träffats vid nio tillfällen och arbetsgruppen har även träffat Huvudmannagruppen och ledamöterna som ingår i arbetsgruppens referensgrupp.

⁴ Europeisk kod för ideburna organisationers medverkan i beslutsprocessen

⁵ Protokoll Rådet för styrning med kunskap och huvudmannagruppen 2022-11-23

⁶ Avsiktsförklaring för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete – 2021-2025

⁷ God och nära vård 2023 En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav

Kunskapsguiden.se

Kunskapsguiden.se är en nationell webbplats med syfte att bidra till kunskapsutveckling inom socialtjänsten och kommunal hälso- och sjukvård. Detta genom att nationellt samla och underlätta för professionen att använda bästa tillgängliga kunskap från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer.

Innehållet på Kunskapsguiden är uppbyggt kring områden och teman. Teman ger information om olika ämnen och samlar relevanta publikationer, webbutbildningar, filmer och poddar som kan ge stöd och vägledning och möjlighet att fördjupa sig ytterligare. I december 2023 fanns 140 teman som går att filtrera på tio områden: Arbetsmetoder och perspektiv, Barn och unga, Ekonomiskt bistånd, Funktionshinder, God och nära vård, Missbruk och beroende, Psykisk ohälsa, Verksamhetsutveckling, Våld och förtryck, samt Äldre.

Befintliga teman uppdateras löpande med nytt innehåll i varierande omfattning, flera av dem har uppdaterats med nya sidor under 2023.

Under året utökades också Kunskapsguiden med 9 nya teman:

- Krisberedskap och civilt försvar inom kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst
- Psykisk hälsa och ohälsa
- Självvald inläggning
- Avhopparverksamhet
- Kontaktperson enligt LSS
- Ofrivillig ensamhet bland äldre personer
- Äldre personer och alkohol
- Vägledning för elevhälsan
- Anhörigperspektiv i socialtjänsten och hälso- och sjukvården

På Kunskapsguiden finns också den Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m. (HSLF-FS).

Genom Kunskapsguidens nyhetsbrev kan cirka 19 000 prenumeranter hålla sig uppdaterade om nya kunskapsstöd och nytt innehåll på webbplatsen.

Kunskapsguiden hade under 2023 cirka 100 000 besök per månad, som gjordes av cirka 65 000 besökare.

Huvudmannagruppen

Huvudmannagruppens uppgift är att informera Rådet om områden där huvudmännen har behov av statlig styrning med kunskap samt hur styrningen bör utformas och kommuniceras i kommuner och regioner.

Under 2023 avslutade sittande Huvudmannagrupp sin mandatperiod som varade mellan 2019–2023 och en ny Huvudmannagrupp nominerades av SKRs styrelse och utsågs av regeringen i juli 2023.

Nuvarande Huvudmannagrupp består av 16 ledamöter, varav sex är regionrepresentanter och tio är kommunrepresentanter.

Huvudmannagruppens prioriterade områden

Avgående Huvudmannagrupp har till Rådet framfört behov av att stärka systemet för kunskapsstyrning genom att fokusera på strukturer för kunskapsutveckling och tagit fram ett antal prioriterade områden:

- Den hälso- och sjukvård som finansieras av kommunerna
- Informationshantering som tydligare bidrar till kunskapsutveckling
- Samordnad statlig kunskapsstyrning inom området folkhälsa

Under 2021 lyfte Huvudmannagruppen ytterligare ett område som angeläget:

- Barn och unga som begår eller riskerar att begå kriminella handlingar.

Arbetet i huvudmannagruppen 2023

Under 2023 hölls ett avslutande möte mellan Rådet och avgående Huvudmannagrupp. Huvudmannagruppen framförde då att:

- Man har varit nöjd med arbetet som bedrivits inom området kommunal hälso- och sjukvård.
- Man har förståelse för att det har varit svårt att uppnå stora förflyttningar inom området informationshantering som tydligare bidrar till kunskapsutveckling bland annat på grund av juridiska hinder. Det är viktigt att myndigheterna fortsätter arbetet med gemensamma begrepp och termer.
- Rådet fortsätter vara långsiktiga och uthålliga i sitt stöd till huvudmännen samt fortsätter att stärka och samordna myndigheternas arbete med det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten i enlighet med de uppdrag som de har på området. Huvudmannagruppen har uttryckt sitt stöd för myndigheterna i Rådets avsiktsförklaring för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete
- Huvudmannagruppen ser behov av att få till en enkelhet i den statistik som Rådets myndigheter presenterar inom folkhälsa och att öka samordningen mellan Rådets myndigheter framåt. Huvudmannagruppen önskade även

stöd i prioritering mellan olika insatser för att man som huvudman ska kunna välja rätt med begränsade medel.

- Att det inom området barn och unga som begår eller riskerar att begå brott inte i första hand behövs mer ny kunskap utan att det krävs samverkan för att paketera, anpassa och sprida befintlig kunskap.

Huvudmannagruppen lämnade också några avslutande reflektioner angående arbetet framåt:

- Det är viktigt att kunskapsstyrning inte alltid blir liktydigt med ambitionshöjning.
- Huvudmännen har svårt att omsätta alla kunskapsstöd i verksamheterna. Det är inte troligt att det löses av mer statlig kunskapsstyrning i bemärkelsen fler kunskapsstöd. Det finns behov av annat stöd som underlättar att kunskapen används.
- När bästa tillgängliga kunskap av olika skäl inte kan tillämpas vore det bra om det fanns sammanställt näst-bästa kunskap eller näst-näst-bästa kunskap. När en verksamhet inte kan använda bästa tillgängliga kunskap behöver den var noggrann med att följa hur det går med de man är satt att stötta.
- Det är viktigt att Rådet fortsätter stötta arbetet med individbaserad systematisk uppföljning särskilt inom socialtjänsten då mätbarhet är a och o i ett kunskapsbaserat arbetssätt. Utan kunskap om resultat är det svårt att utveckla verksamheten.
- I en tid av kompetensbrist behöver myndigheterna utgå från och vara lyhörda för denna utmaning. Det betyder inte att vikten av kunskapsstyrning minskar utan att man kan behöva arbeta med kunskapsstyrning på ett annat sätt.
- Kunskapsguiden är en bra plats för att samla och sprida kunskap till professionerna.
- Huvudmannagruppen önskar att Rådet fortsätter vara långsiktiga och ut hålliga i sitt stöd till huvudmännen. Viktigt att inte sluta innan förflyttningen inom de områdena som prioriterats är nådd.

Under 2023 har också den nya Huvudmannagruppen introducerats till uppdraget och genomfört ett första samråd med Rådet för styrning med kunskap. Vid mötet fick Huvudmannagruppen lägesbedömningar av avgående Huvudmannagrups prioriterade områden för att på ett bättre sätt kunna bedöma om det finns starka skäl till att hålla fast i dessa prioriteringar 2023-2027. Det fanns också tillfälle att diskutera aktuella frågor på Socialdepartementet med statssekreterarna Minna Ljunggren och Miriam Söderström som deltog på delar av mötet.

Vid mötet fördes även fördjupade dialoger mellan Huvudmannagruppen och Folkhälsomyndigheten om Rådets arbete med hälsofrämjande och förebyggande arbete inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst.

Nationell samverkan för kunskapsstyrning

För att stärka den nationella kunskapsstyrningen har ett antal myndigheter i Rådet för styrning med kunskap ingått partnerskap med kommuner och regioner. Det finns två partnerskap: Partnerskap till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården och i Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten.

Partnerskap till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården

I partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården ingår Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV), E-Hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten tillsammans med Styrgruppen (SKS) för Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård.

Det övergripande målet med partnerskapet är att samverka för en god vård, det vill säga att hälso- och sjukvården är: kunskapsbaserad, säker, individanpassad, jämlik, tillgänglig och effektiv. Partnerskapet arbetar för en gemensam kunskapsstyrning där organisationerna kompletterar varandra och skapar en sammanhängande helhet. Arbetet behövs för att resurserna i hälso- och sjukvården ska användas på bästa sätt och för att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig vid varje möte mellan hälso- och sjukvårdspersonal och patienter.

Parterna har under 2023 bl.a. arbetat med att ta fram en gemensam och sammanhållen kedja för nationell kunskapsstyrning. Partnerskapet har i detta arbete beslutat om ett antal inriktningar:

- att tydliggöra och synliggöra hälsoperspektivet och det hälsofrämjande arbetet som en del i god vård.
- att tydliggöra de tre huvudmålgrupperna och vilken roll de har i kunskapsstyrningskedjan: Patienter/brukare/närstående, professioner, verksamhetschefer/beslutsfattare/politiker
- att kunskapsstöd presenteras på ett sätt som passar målgruppen (förståelse, vilja och förutsättningar att använda det)
- att kunskapsstöd på nationell nivå bör hänga samman och tillgängliggöras samlat för målgrupperna
- att kunskapsstöd bör presenteras utifrån ett mottagarperspektiv istället för ett sändarperspektiv
- Det finns behov av att tydliggöra och synliggöra det hälso-främjande arbetet som en del i god och nära vård.

Se bilaga 1 *Årsrapport Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård* för mer information om arbetet under 2023.

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten

Socialstyrelsen ingår tillsammans med Sveriges kommuner och regioner, (SKR) och de regionala samverkan- och stödstrukturerna (RSS) i ett partnerskap, Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom socialtjänsten. Förutom Socialstyrelsen deltar fem myndigheter från Rådet i Partnerskapet. Det är; E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFOF), och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). Partnerskapets vision är att genom samverkan, dialog och samordning av initiativ bidra till behovsanpassad kunskapsutveckling och stöd till implementering så att bästa tillgängliga kunskap används.

Under 2023 har målet varit att fortsätta identifiera behov, initiera och driva utvecklingsarbete inom prioriterade områden samt stödja de utvecklingsarbeten som pågår i Partnerskapet. Bland annat arbetar Partnerskapet med att:

- stödja individbaserad systematisk uppföljning,
- genomföra förstudier för komptenssatsningen ”Yrkesresan” inom socialtjänsten
- stödja förutsättningarna i kommunerna att använda av Socialstyrelsen rekommenderade insatser för barn med normbrytande beteende och återfall i brott.

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten har under året skapat en modell för att identifiera lokala behov. Modellen är utvecklad för att på ett mer systematiskt och transparent sätt synliggöra verksamhetens behov av kunskapsstöd och skapa möjlighet till strukturerad dialog med nationella aktörer.

Se bilaga 2 *Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom Socialtjänsten - Verksamhetsberättelse för 2023* för mer information om arbetet under 2023. Bilagan är framtagen av partnerskapets kansli och godkänd av Styrgruppen för Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten.

Planering av aktiviteter i Rådet 2024

Utöver de arbete som bedrivs i Rådets nätverk och arbetsgrupper planerar Rådet att arbeta vidare med de utvecklingsförslag som togs fram på Rådsinternatet i november 2023.

Samordnade

- **Ökad samordning vid enkäter**
Rådet planerar att upprätta en förvaltning av en myndighetsgemensam lista över kommande, pågående och avslutade insamlingar via enkäter, intervjuer, fokusgrupper, etc. i syfte att synliggöra pågående eller kommande informationsinsamlingar. Detta kan i sin tur möjliggöra ett samarbete inom ramen för en enkätundersökning, eller delning av redan insamlad information.
- **Utveckla samverkan mellan Rådets myndigheter - Tidigare, mer agilt och behovsstyrt**
Rådet planerar att under 2024 inventera nuvarande strukturer och se över möjligheterna för interna förändringar som kan innebära en ökad samverkan med andra myndigheter i Rådet exempelvis kopplat till regeringsuppdrag.
- **AI**
Inom Rådet arbetar flera myndigheter med AI. Rådet planerar att tillsätta en arbetsgrupp som får i uppdrag att identifiera frågor där det finns gemensamma intressen, utmaningar, möjliga synergier av samarbete och uppbygga kontaktvägar mellan de ingående myndigheterna.

Behovsanpassade

- **Realisera Rådets myndighetsgemensamma strategi**
Rådets beredningsgrupp kommer under 2024 fortsatt fokusera på att följa upp och utveckla samarbetet inom Rådet i enlighet med men gemensamma strategin. Arbetet påbörjas i januari 2024 med en gemensam strategidag.

Effektiva

- **Fortsatt samarbete med de regionala stödstrukturerna, RSS, SKR och Socialstyrelsen** för att stärka en behovsanpassad kunskapsutveckling i socialtjänsten.
- **Fortsatt samarbete med partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård.**



BILAGA 1

Årsrapport 2023 – Partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning hälso- och sjukvård

Förord

I egenskap av ordföranden för Rådet för styrning med kunskap respektive styrgruppen för nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) överlämnar vi härmed denna årsrapport för arbetet 2023.

Sex myndigheter i Rådet har tillsammans med regionernas nationella system för kunskapsstyrning utvecklat en modell för långsiktigt samarbete på nationell nivå, Partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården. Syftet med partnerskapet är att verka för en nationell gemensam kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård genom att bidra till ökad samverkan, dialog och samordning av initiativ som kan bidra till behovsanpassad kunskapsutveckling samt stöd för implementering och uppföljning.

Under 2023 har partnerskapets fokus legat på att utveckla en gemensam och sammanhållen kedja för kunskapsstyrning.

Stockholm februari 2024

Olivia Wigzell

Generaldirektör Socialstyrelsen och
ordförande i Rådet för styrning med
kunskap

Mats Bojestig

ordförande i styrgruppen för nation-
ellt system för kunskapsstyrning
hälso- och sjukvård (SKS) och
hälso- och sjukvårdsdirektör i Reg-
ion Jönköping och

Partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård

Bakgrund

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården är ett samarbete mellan sex myndigheter i Rådet för styrning med kunskap och Nationellt system för kunskapsstyrning, regioner i samverkan. Partnerskapet bildades 2018 med syfte att skapa och uttala ett tillitsbaserat partnerskap som modell för långsiktig samverkan på nationell nivå. De myndigheter som ingår är Läke-medelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Socialstyrelsen, Tandvårds- och läke-medelsförmånsverket (TLV), E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten.

Partnerskapet ska bidra till ökad samverkan, dialog och samordning av initiativ som kan bidra till behovsanpassad kunskapsutveckling samt bättre stöd för implementering och effektivare kunskapsstöd. Syftet är också att bidra till att resurserna inom hälso- och sjukvården används på bästa sätt och att bästa möjliga kunskap finns tillgänglig vid varje möte mellan vårdpersonal och patient. Målet är att uppnå en effektiv och jämlik hälso- och sjukvård med hög kvalitet.

Fokus i partnerskapet är att verka för att:

tydliggöra och kommunicera roller och ansvar mellan parterna

gemensamt fånga, identifiera och prioritera behov av nationella kunskapsstöd

öka behovsanpassning av nationella kunskapsstöd

öka genomslaget av de nationella kunskapsstöd som tas fram inom såväl regionernas nationella struktur för kunskapsstyrning som statliga myndigheter

gemensamt stödja ändamålsenlig uppföljning av hälso- och sjukvården

säkerställa att kunskap används på bästa sätt genom att gemensamt effektivisera former för involvering av patient- och professionsföreträdare

säkerställa effektiva och ändamålsenliga kontaktvägar i och mellan de olika organisationerna

säkerställa att det finns ett effektivt och ändamålsenligt samarbete samt tempo i frågor och inom/genom grupper där det är aktuellt

samarbeta kring prioriteringar bland olika insatser och föra en dialog om vilken part som bör göra vad

löpande utbyta information om pågående relevanta arbeten och kommande produkter.

Arbetsformen för partnerskapet är genom en samverkansstruktur som består av nationell strategisk styrgrupp, taktisk samordningsgrupp och samverkan på operativ nivå.

Strategisk styrgrupp

Den strategiska styrgruppen utgörs av styrgruppen för kunskapsstyrning regioner i samverkan (SKS) och generaldirektörerna från myndigheterna. Ordförandeskapet roterar årligen och under 2023 har myndigheterna och Socialstyrelsen varit ordförande. Under året har styrgruppen sammanträtt vid två tillfällen.

SKS är sammansatt av en ledamot per sjukvårdsregion (hälso- och sjukvårdsdirektör eller regiondirektör) och en ledamot (avdelningschef för vård och omsorg) från Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Taktisk samordningsgrupp

Den taktiska samordningsgruppen består av representanter som respektive part har nominerat. Den består av personer från regioner, SKR och myndigheter så som hälso- och sjukvårdsdirektörer, avdelningschefer samt personer från lednings- och styrningsfunktioner. Taktiska gruppen har informerat och rapporterat tillbaka till styrgruppen. Ordförandeskapet roterar årligen och under 2023 så har regionerna/SKS varit ordförande. Under året så har åtta möten hållits varav två tillfällen har varit workshops. Främsta fokuset under året har varit på att utveckla den gemensamma kunskapsstyrningskedjan.

Kansli

Stödfunktionen för regionernas nationella system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård vid SKR samt Socialstyrelsen svarar för ett kansli för partnerskapet.

Kontaktpersoner

På myndigheterna finns utsedda kontaktpersoner för att samordna och underlätta kontakterna gentemot nationella programområden och nationella samverkansgrupper.

Årlig rapportering

Enligt styr- och ledningsdokumentet ska partnerskapet årligen sammanfatta sina insatser.

Årsrapport 2023

Utveckling av regioners och myndigheters samverkan – en gemensam och sammanhållen kedja för kunskapsstyrning

Hösten 2022 gav Strategiska styrgruppen den Taktiska samordningsgruppen i uppdrag att ta fram ett förslag till en gemensam och sammanhållen kedja för kunskapsstyrning på nationell nivå för hälso- och sjukvård. Arbetet startades i januari 2023 med att planera och dela upp arbetet i tre delar.

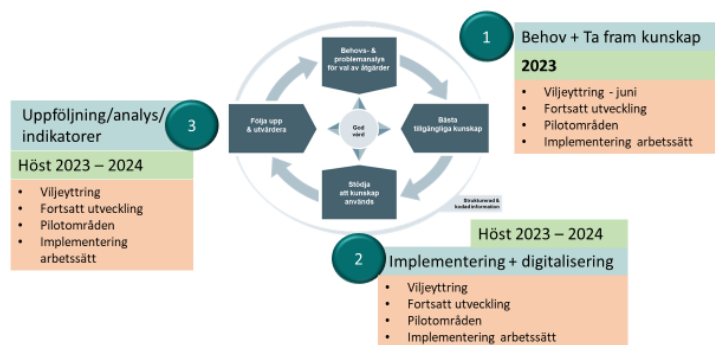
Del 1

Första delen i kunskapsstyrningskedjan handlar om att identifiera behov, värdera och prioritera behov, samt att ta fram kunskapsstöd, del 1 (bild 1). Under våren 2023 genomförde en konsultfirma med stöd av kansliet en genomlysning som bestod av intervjuer och arbetsmöten. Arbetet resulterade i ett antal förslag i form av viljeyttringar som den taktiska gruppen lämnade till den strategiska styrgruppen. Förslagen handlar bland annat om:

- att tydliggöra och synliggöra hälsoperspektivet och det hälsofrämjande arbetet som en del i god vård
- att tydliggöra de tre huvudmålgrupperna och vilken roll de har i kunskapsstyrningskedjan: Patienter/brukare/närstående, professioner, verksamhetschefer/beslutsfattare/politiker
- att kunskapsstöd presenteras på ett sätt som passar målgruppen (förståelse, vilja och förutsättningar att använda det)
- att kunskapsstöd på nationell nivå bör hänga samman och tillgängliggöras samlat för målgrupperna
- att kunskapsstöd bör presenteras utifrån ett mottagarperspektiv istället för ett sändarperspektiv.

Taktiska gruppen har under hösten gett förslag på konkreta aktiviteter om hur det fortsatta arbetet kan konkretiseras, som i form av piloter, vilket Strategiska styrgruppen har samtyckt till. Arbetet fortsätter under 2024.

Gemensam och sammanhållen kedja för kunskapsstyrning



Partnerskap till stöd för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård
 eHälsomyndigheten – Folkhälsomyndigheten – Läkemedelsverket – Socialstyrelsen – Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) – Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) – Nationell kunskapsstyrning hälso- och sjukvård regioner i samverkan

Del 2 och 3

Under hösten påbörjades den andra och tredje delen (bild 1) med ett liknande upplägg som i del 1 med intervjuer av personer som representerar verksamheter som arbetar med införande/implementering, strukturerad och kodad information, tillgängliggörande, digitalisering samt uppföljning och analys. Arbetet kommer att slutredovisas under 2024.

Gemensam kommunikation

Lärandeträff

Varje år träffas systemet för kunskapsstyrning för en gemensam lärandeträff. Syftet är att träffas och gemensamt planera samt att utbyta erfarenheter. 2023 var samtliga partner i partnerskapet inbjudna och deltagare från myndigheterna bidrog även i programmet.

Lärandeträffen innehöll bland annat punkten: Partnerskap på riktigt – en gemensam kunskapsstyrning och hur vi samarbetar vi kring stora satsningar. Där beskrevs hur regioner och myndigheter tillsammans hjälps åt och samarbetar i stora satsningar. Exempel gavs från Nationellt hälsoprogram för barn och unga som presenterades av Socialstyrelsen, under- och överdiagnostik samt kloka kliniska val från nationella primärvårdsrådet. Den nationella cancersamordnaren presenterade avslutningsvis Cancersatsningen.

Webbplatsen

På webbplatsen kunskapsstyrningvard.se⁸ beskrivs partnerskapets uppdrag, struktur och vilka personer som representerar styrgrupp och taktisk grupp. Här publiceras även gemensamma dokument.

Exempel på samverkansområden under 2023

I årsrapporten 2022 lyftes goda exempel som främst handlade om samarbeten mellan Socialstyrelsen och regionernas kunskapsstyrning. Samarbetet mellan Socialstyrelsen, nationella programområden (NPO) och nationella samverkansgrupper (NSG) fungerar generellt mycket bra. Samverkan mellan regionernas kunskapsstyrning och andra myndigheter har även utvecklats under året, nedan följer ett antal exempel.

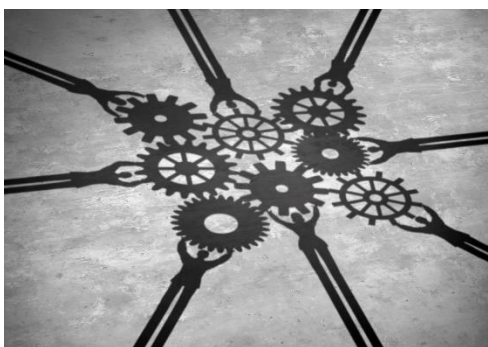


Foto: Lumination Mostphotos

Stöd till nationella utvecklingsarbeten om digitalisering

Socialstyrelsen (Sos), Stödfunktionen för nationellt system för kunskapsstyrning, NPO för kvinnosjukdomar och förlossning samt Inera, genomförde ett pilotarbete inom diagnosområdet Vulvodyni. Syftet var att testa om och hur kunskapsstöd från Sos riktade till det kliniska vårdmötet skulle kunna integreras i det format som regionernas kliniska kunskapsstöd har på webbplatsen Nationellt kliniskt kunskapsstöd (NKK). Förhoppningen var att nå en ökad effektivitet i författandet av kunskapsstöd samt öka möjligheterna till införande av nya kunskapsstöd hos vårdens professioner. Piloten hade i uppdrag att slutrapportera om arbetsprocessen och de svårigheter och lösningar som identifierades på vägen.

I slutrapporteringen finns en föreslagen, snabb och enkel process utifrån erfarenheterna i piloten. Viktiga lärdomar är att det finns en fördel om texterna författas i rätt format direkt, att redan framtagna texter inte behöver omarbetas. Samarbetet kring en ny text behöver alltså börja tidigt redan när Sos startar upp och inte när exempelvis en nationell riktlinje är klar. En annan slutsats är att representanter från primärvården, som finns inom systemet för kunskapsstyrning, behöver involveras mycket tidigt i arbetet. Primärvården har behov av mycket kortfattade och lättillgängliga kunskapsstöd i ett format som kan vara svårt att författa utan stöd från primärvårdens representanter.

⁸ <https://kunskapsstyrningvard.se/kunskapsstyrningvard/omkunskapsstyrning/samverkanmedmyndigheteripartnerskap.71419.html>

För att få till rätt format, en smidig förvaltningsprocess och ansvar för kunskapsstödet beslutades det sent i piloten att NPO står som ansvarig författare av kunskapsstödet. Initialt var tanken att det skulle vara Sos, men det blev i praktiken inte möjligt. Kunskapsstödet riktad till specialiserad vård finns publicerat på NKK från 1 juni 2023. Delen för primärvården kommer att publiceras under våren 2024. Kunskapsstödet syns tillsammans med andra kunskapsstöd på webbplatsen, regionerna kan göra regionala tillägg till texterna samt via tekniska lösningen API visa dem i egna informationssystem.

Pilotprojektet har väckt frågan om det skulle vara mer värdeskapande för mottagaren om Sos material skulle få en helt egen ingång på kommande 1177 för vårdpersonal. Det är en ny tjänst som tas fram under andra kvartalet 2024, innehållet från NKK kommer att flytta dit.

Levnadsvanor

NPO Levnadsvanor har samverkan inom Fysisk aktivitet på recept (FaR). E-hälsomyndighetens uppdrag är ett av tre regeringsuppdrag med syftet att användningen av FaR ska öka och bli mer likvärdig över landet. I uppdraget samarbetar E-hälsomyndigheten med Sos och Folkhälsomyndigheten samt med Yrkesföreningar för fysisk aktivitet (YFA) som ansvarar för de två andra uppdragen.



Foto: Andre Gottfridsson

HTA

Under 2023 initierade NSG metoder för kunskapsstöd och NAG för HTA och hälsoekonomi uppstarten av en arbetsgrupp. Syftet var att kartlägga erfarenheter kring hur sjukvårdsregionalt stöd inom HTA- och hälsoekonomi fungerar till NPO, NAG och Regionala cancercentrum i samverkan (RCC) fungerar. Tre pilotförsök har startats där former för samarbete och samverkan med SBU testas. Pilotförsöken genomförs i samarbete med sjukvårdsregionerna norra, sydöstra och Stockholm-Gotland.

Syftet är att dra lärdomar från varandras erfarenheter och utifrån detta ta fram förslag på hur ett närmare samarbete kan se ut mellan sjukvårdsegen HTA/HE-funktioner, det sjukvårdsregionala stödet, NPO, NAG, RCC samt SBU. Men också om behov finns av att standardisera processer för samarbete. Uppdraget startade 2023 och fortsätter under 2024.

Patientsäkerhet

Under 2023 har NSG patientsäkerhet tillsammans med Socialstyrelsen genomfört en kartläggning av regioners och kommuners behov av nationellt stöd för sitt lokala patientsäkerhetsarbete. Utifrån identifierade behov har parterna tillsammans kommit överens om vad som ska göras och av vem – någon av aktörerna enskilt eller båda tillsammans. Ett arbete med workshoppar om uppföljning av indikatorer för patientsäkerhet på nationell nivå har också genomförts under året.

Läkemedel och medicinteknik

Inom regionernas samverkan för läkemedel ingår NAG LOK⁹. De har ett brett uppdrag kring läkemedelsrekommendationer, bland annat framtagande av rekommendationer vid bristsituationer. Den nationella koordineringsfunktionen Nationellt CT¹⁰ är också en del av regionernas samverkan för läkemedel. Tillsammans med NAG LOK har de en omfattande samverkan med Läkemedelsverket för hantering av kritiska bristsituationer. Det är dels ett löpande arbete med att tidigt identifiera risk för kritisk brist, men även att hantera specifika kritiska bristsituationer. Då är samverkan med Läkemedelsverket som sammanhållande organisation för alla aktörer i försörjningskedjan för läkemedel en förutsättning för att arbetet ska fungera.



Foto: Eva Edsjö

Regionernas samverkansmodell för läkemedel har en nära och omfattande samverkan med TLV på flera sätt. Dels i det löpande arbetet via NT-rådet och fullmaktgruppen (receptläkemedel), men även kring specifika och aktuella frågor som ofta är kopplade till myndighetens regeringsuppdrag. Som TLV:s uppdrag kring tillgång till läkemedel vid sällsynta tillstånd samt arbetet med betalningsmodeller för avancerade läkemedelsbehandlingar.

Tandvård

Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer för antibiotikaproylax och antibiotikabehandling i tandvården från 2014 har inte uppdaterats. Läkemedelsverket har ingen plan på att uppdatera dessa under det närmaste året.

⁹ NAG LOK är en nationell arbetsgrupp som bemannas av arbetsutskottet för Nätverket för Sveriges läkemedelskommittéer, förkortat LOK. Syftet med arbetsgruppen är att läkemedelsriktlinjer i kunskapsstöd från Nationellt system för kunskapsstyrning ska stämma överens med läkemedelskommittéernas rekommendationer.

¹⁰ <https://janusinfo.se/ntradet/samverkanlakemedelstartsida/lakemedelsbrister.4.23fc08ed187eae25858da858.html>

Under 2023 har Läkemedelsverket och NPO för tandvård därför kommit överens om att NPO tandvård tar fram ett eget kunskapsstöd gällande antibiotikapofylax och antibiotikabehandling i tandvården. Utgångspunkt i arbetet är att börja med den information som redan finns i Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer.

Nationell expertgrupp för horisontella prioriteringar

Partnerskapet gav uppdraget till en nationell expertgrupp hösten 2020 att ge förslag till en modell för horisontell prioritering¹¹. Enligt uppdraget ska modellen vara användbar både för nationellt system för kunskapsstyrning, för myndigheterna inom partnerskapet och övriga deltagande aktörer. Utgångspunkten i gruppens arbete är de etiska principer för att styra hälso- och sjukvårdens prioriteringar som riksdagen fattade beslut om 19712. Den nationella arbetsgruppen för horisontella prioriteringar slutrapporterade sitt arbete under 2023. Arbetsgruppen har bestått av deltagare från Socialstyrelsen, TLV, SBU, Folkhälsomyndigheten, Nationellt system för kunskapsstyrning, SKR samt PrioCentrum. Det har funnits tre referensgrupper: tjänstepersoner från myndigheter och regioner, patient- och seniorföreträdare samt professionsföreträdare.

Rapporten är skriven för alla grupper som berörs av prioriteringar inom hälso- och sjukvården, både beslutsfattare och patienter. Målgruppen för användning av modellen är tjänstepersoner som bereder underlag för beslut eller rekommendationer på nationell eller regional nivå kring nationella initiativ om insatser inom hälso- och sjukvård. De underlag som tas fram med hjälp av modellen ska sedan ligga till grund för prioriteringsbeslut på tjänstepersonsnivå eller politisk nivå.

Patient- och brukarmedverkan

Vårdprofessionerna har vetenskaplig expertis om sjukdomar och behandlingar. Patienter och brukare har kunskap och erfarenhet om sina egna resurser, förmågor och kraft att bidra. Patient- och brukarmedverkan behövs på både individ-, verksamhets- och systemnivå. När patienter, brukare, närstående och patientföreningar ges möjlighet att samskapa och bidra skapas bättre underlag för resultat, god service och kvalitet.

Strukturer och verktyg för aktiv patientsamverkan inom olika insatsområden finns både i systemet för kunskapsstyrning och hos myndigheterna. Rådet för styrning med kunskaps nätverk för patient- och brukarmedverkan och systemet för kunskapsstyrnings patientmedverkan träffas regelbundet. Syftet är att

¹¹ <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1802243/FULLTEXT01.pdf>

¹² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/prioriteringar-inom-halso-och-sjukvarden_gk01sou14/

utveckla samskapande, utbyta erfarenheter och att samverka kring rutiner och arbetssätt. Tillsammans verkar strukturerna för att agera samstämmigt. Till exempel så har myndigheterna i Rådet för styrning med kunskap, under 2023, enats om en gemensam ersättning till patient- och brukarrepresentanter som utgår från samma policy som regionernas system för kunskapsstyrning använder.

Dialog med professionsorganisationer

I oktober hade Olivia Wigzell, generaldirektör för Socialstyrelsen och Mats Bojestig, ordförande i SKS, bjudit in till ett samtal med flertalet professionsföreningar. Syftet var att berätta om hur myndigheter och regioner arbetar tillsammans i partnerskapet för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård. Mötet avslutades med att samtliga deltagare var överens om att framöver träffas regelbundet. På så sätt ges professionsföreningarna insyn i hur partnerskapet arbetar, samt kan ge inspel på sätt att samarbeta.

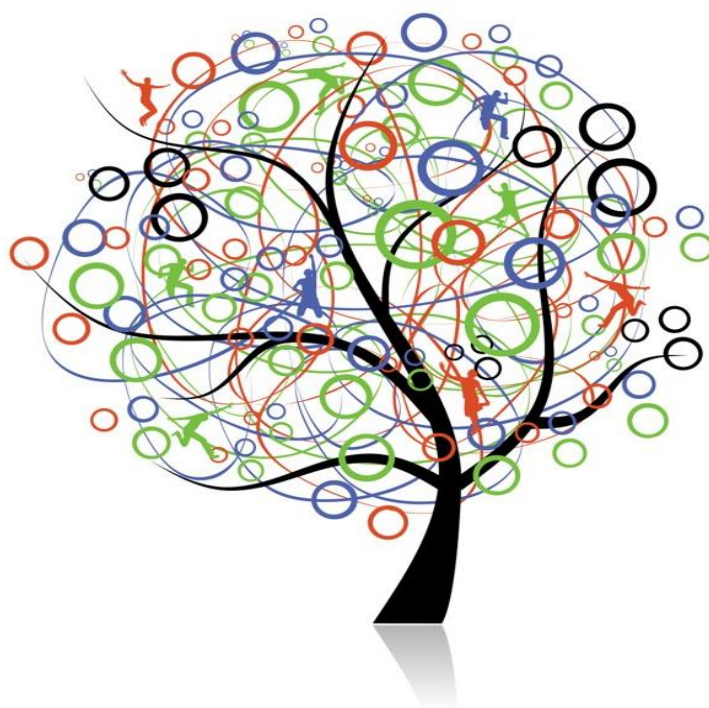


Foto: Eva Edsjö

BILAGA 2

PARTNERSKAPET – TILL STÖD FÖR KUNSKAPSSTYRNING INOM SOCIALTJÄNSTEN

Verksamhetsberättelse för 2023



Innehåll

Partnerskapet – till stöd för kunskapsstyrning inom socialtjänsten	17
Innehåll.....	29
Verksamhetsberättelse 2023.....	30
1 Sammanfattning.....	31
Pågående samverkanspiloter	31
Pågående prioriterade samverkansområden	32
Omvärldsbevakning.....	32
2 Om Partnerskapet	33
Vision.....	33
Bakgrund.....	33
Parterna	35
3 Mål 2023.....	36
Måluppfyllelse.....	36
4 Arbetsätt	40
5 Samverkanspiloter.....	42
SAMVERKANSPILOT TIDIGT STÖD INOM EKONOMISKT BISTÅND OCH MISSBRUK	42
SAMVERKANSPILOT STÖD FÖR IMPLEMENTERING AV KUNSKAPSSTÖD MED REKOMMENDERADE INSATSER FÖR ATT MOTVERKA FORTSATT NORMBRYTANDE BETEENDE OCH ÅTERFALL I BROTT HOS BARN OCH UNGA	46
6 Prioriterade samverkansområden.....	49
STÖD TILL INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING	49
PRIORITERAT SAMVERKANSMRÅDE – KOMMUNALT FINANSIERAD HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	52
PRIORITERAT SAMVERKANSMRÅDE - YRKESRESAN.....	54
7 Uppföljning av Partnerskapets arbete	58
8 Inriktning och planering 2024.....	61
Möten 2024	61
Arbete i samverkanspiloter 2024	61
Prioriterade samverkansområden 2024.....	62
9 Tidigare arbete.....	63
Avslutade samverkanspiloter	63

Verksamhetsberättelse 2023

Styrgruppen för Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning i socialtjänsten avger härmed följande berättelse över Partnerskapets verksamhet under perioden 1 januari 2023–31 december 2023.

Styrgruppen består av följande personer:

Representant för det nationella nätverket för regionala samverkans- och stödstrukturer, RSS:

- Emelie Printz, strategisk samordnare, Social välfärd Gävleborg

Representant för Socialstyrelsen:

- Sabina Orstam, avdelningschef, Avdelningen för Kunskapsstyrning för socialtjänsten

Representant för Sveriges kommuner och regioner, SKR:

- Mari Forslund, sektionschef, Sektionen för kvalitet och uppföljning, Avdelningen för vård och omsorg

Styrgruppen fastställer verksamhetsberättelsen genom beslut på ordinarie styrgruppsmöte.

1 Sammanfattning

Under 2023 har målet varit att fortsätta att i samverkan identifiera behov, initiera och driva utvecklingsarbete på områden som parterna prioriterat samt att stödja de utvecklingsarbeten som pågår i Partnerskapet.

Arbetet under året har skett i fem parallella spår:

- 1) Dialogmöten: Två möten med parterna (RSS, Sos och SKR) där fokus varit: i) information om pågående arbete i samverkan och dialog om utveckling av arbetsätt för Partnerskapet, ii) årsmötet för att planera inriktning och verksamhet 2024.
- 2) Samverkanspiloter: Arbete i så kallade samverkanspiloter där vi undersöker möjligheter att lösa de behov/problem som identifierats och tagits emot i Partnerskapet.
- 3) Prioriterade samverkansområden: Arbete i gemensamma utvecklingsprojekt som prioriterats långsiktigt av parterna.
- 4) Inom ramen för konceptet Yrkesresan har Partnerskapet tilldelats rollen att vara stöd för genomförandet av förstudier.
- 5) Lokala behov av kunskap: En modell för att på ett systematiskt och transparent sätt identifiera kommunernas behov av kunskap.

Pågående samverkanspiloter

Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen, SBU och SKR för att skapa mer kunskap om hur olika former av tidigare insatser kan användas inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk.

Stöd för implementering av kunskapsstöd med rekommenderade insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och SKR i syfte att förbättra förutsättningar för att implementera det kunskapsstöd med rekommendationer som är framtaget av Socialstyrelsen "Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6–17 år". Fyra aktiviteter har under året genomförts som en spridnings- och kunskaps-höjande insats där RSS, Socialstyrelsen och SKR alla bidragit utifrån sina olika roller. 13 RSS har tillsammans med 61 kommuner tackat ja till att medverka i samverkanspiloten och där ta del av aktiviteterna.

Pågående prioriterade samverkansområden

Individbaserad systematisk uppföljning

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att utveckla utformningen av det nationella stödet, för att stärka den regionala nivåns förmåga att stödja den lokala nivåns kapacitet, att med individbaserad systematisk uppföljning utveckla sin verksamhet.

Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att stödja att det nationella stödet till kommunalt finansierad hälso- och sjukvård utgår från behov och förutsättningar i verksamheterna, främjar en effektiv resursanvändning och en god vård för patienterna i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård.

Yrkesresan

Partnerskapets roll inom Yrkesresan är att vara arena för att genomföra förstudier av nya områden för yrkesresor, vara garant för ett långvarigt och hållbart samarbete mellan aktörer som medverkar och vid behov bidra i utvecklingsarbetet samt i kvalitetssäkring och också vara arena för dialog och samverkan kring pågående utveckling och förvaltning.

Omvärldsbevakning

Värt att nämna är att det under året publicerats en studie från Statskontoret "Att styra med kunskap - En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner". Här omnämns Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom socialtjänsten.

2 Om Partnerskapet

Vision

Genom samverkan, dialog och samordning av initiativ bidrar Partnerskapet till behovsanpassad kunskapsutveckling och stöd för implementering så att bästa tillgängliga kunskap används.

Bakgrund

Enligt regeringens och SKR:s överenskommelse för år 2016 skulle SKR, Socialstyrelsen och de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) i samverkan med andra centrala aktörer ta fram en modell för att säkerställa långsiktig samverkan mellan olika aktörer på olika samhällsnivåer. Aktörerna har olika ansvar med samma mål att bidra till kunskapsutveckling och stöd för evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Gemensamt föreslog parterna ett arbete i form av ett Partnerskap – "Partnerskapet för samverkan mellan nationell nivå och de regionala samverkans- och stödstrukturerna till stöd för kunskapsutveckling i socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård". Under 2019 fattade styrgruppen beslut om att förtydliga Partnerskapets inriktning mot socialtjänsten – "Partnerskapet för stöd till kunskapsstyrning inom socialtjänsten".

I planen för överenskommelsen listades följande uppgifter för Partnerskapet:

- 1) Samråda om socialtjänstens behov av kunskapsutveckling utifrån de dialoger som skett mellan Rådet för styrning med kunskap och Huvudmannagruppen samt i Nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning i socialtjänsten (NSK-S).
- 2) Utifrån ovanstående skapa en samlad bild av behovet av kunskapsutveckling.
- 3) Tydliggöra vilken befintlig kunskap som finns att förmedla från nationell nivå utifrån ovanstående behov.
- 4) Analysera och diskutera hur olika delar av den önskade kunskapsutvecklingen (gapet mellan den kunskap som finns och används och önskat läge) hanteras bäst: lokalt, regionalt eller nationellt och av vilken nationell aktör.
- 5) Initiera och genomföra gemensamma utvecklingsarbeten i olika former.
- 6) Vara en mottagare för lovande exempel på lokal kunskapsutveckling.
- 7) Kommunicera Partnerskapets arbete och resultatet av det.

- 8) Genomföra uppföljning av Partnerskapets aktiviteter och resultat av dem.

Ytterligare en punkt har tillkommit på initiativ från styrgruppen under 2018:

- 9) Att samverka med nationellt system för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård

Partnerskapet arbetar på flera olika sätt för att lösa dessa uppgifter, var för sig och tillsammans. Utifrån uppgifterna ovan arbetar vi på följande sätt: Vi samråder om behov genom att föreslå och diskutera nya områden för Samverkanspiloter där vi tillsätter strategiska och/eller operativa arbetsgrupper (punkt 1). I samverkans-piloten arbetar man sedan med att skapa en samlad bild av behovet (punkt 2) genom att göra en gedigen problemanalys samt att därefter göra en gapanalys (punkt 3) för att identifiera vilken kunskap som redan finns i relation till behovet. Den strategiska gruppen som leder arbetet i samverkanspiloten stämmer sedan av med alla parter på ett dialogmöte där man föreslår och diskuterar hur arbetet bör bedrivas framåt (punkt 4). Om samverkan framåt bedöms som fortsatt viktigt för att lösa problemet initieras ett gemensamt utvecklingsarbete som ett prioriterat samverkansområde (punkt 5).

Det finns också möjlighet att som part i Partnerskapet föreslå att undersöka förutsättningar för nationell spridning av ett lokalt framtaget arbetssätt eller en metod (punkt 6). Även i detta fall tillsätts en samverkanspilot och en strategisk grupp för att undersöka behovet av detta samt vilka förutsättningar som finns för att genomföra och sedan också förvalta detta nationellt. Vid behov tillsätter den strategiska gruppen en eller flera operativa grupper för att genomföra aktiviteter.

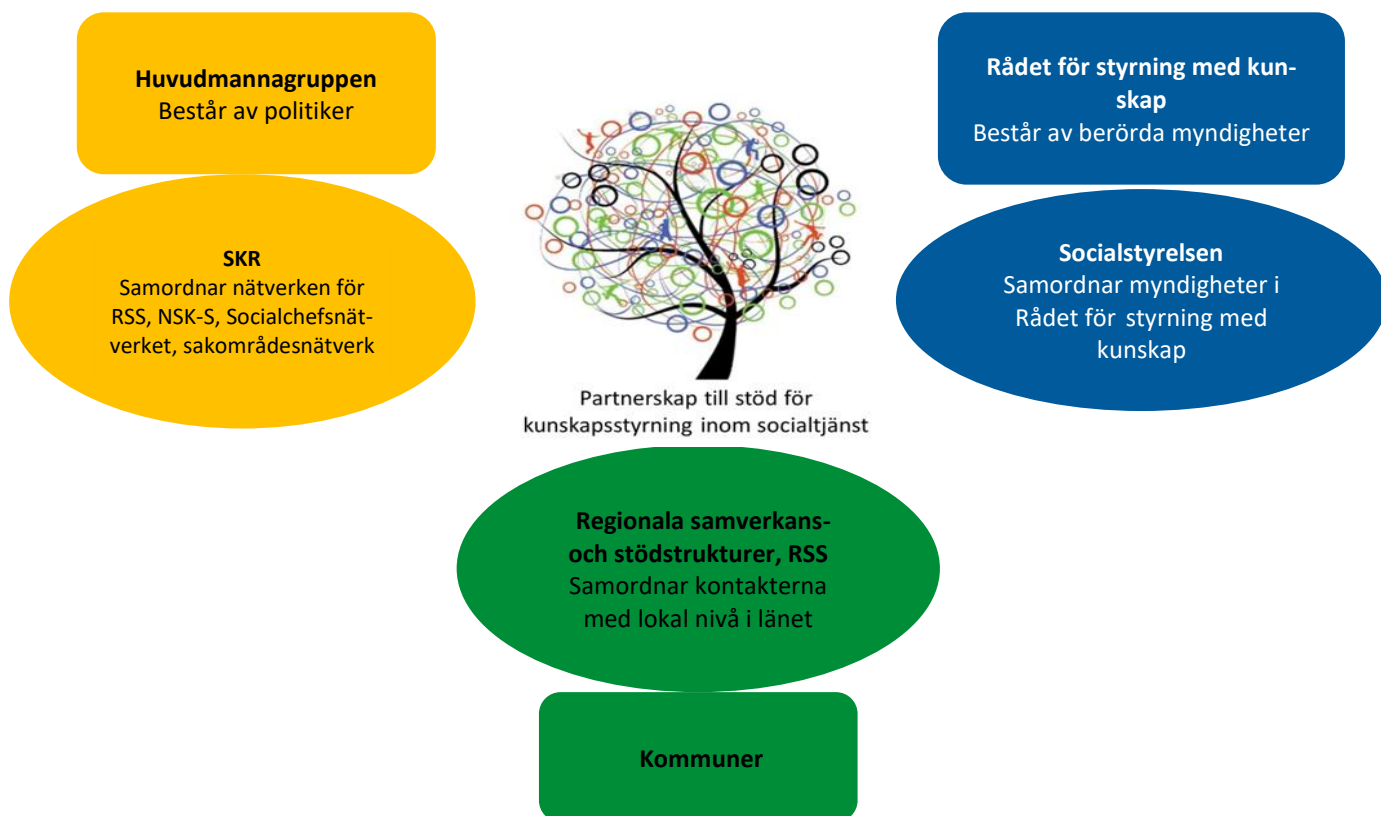
Arbetet i samverkanspiloter som beskrivs senare illustrerar olika sätt att närma sig dessa uppgifter där vi prövar att arbeta och efter hand analyserar vilka processer som är framgångsrika.

Kunskapsguiden är den främsta kommunikationskanalen för att sprida resultatet av Partnerskapets aktiviteter (punkt 7). Där finns också information om Partnerskapet och kontaktuppgifter till alla parter.

Under 2023 har samverkan skett med Regionernas System för Kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård främst inom ramen för det prioriterade samverkansområdet "Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård" samt genom samverkan med företrädare för kansliet för Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård (punkt 9).

Parterna

De parter som ingår i Partnerskapet är de Regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS), Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Socialstyrelsen (Sos). För Partnerskapets aktiviteter och dialoger samordnar varje RSS sitt läns kommuner, SKR samordnar flera nätverk med experter i sakfrågor på nationell nivå samt Huvudmannagruppen och Sos samordnar de andra myndigheterna i Rådet för styrning med kunskap.



3 Mål 2023

1. Att Partnerskapets arbete kommer till nytta i kommunerna genom att:
 - a. Dialogmöten uppfattas som relevanta
 - b. Resultatet av Partnerskapets arbete synliggörs för parterna
 - c. Relevant samverkan med sker med Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård inom relevanta områden och dialog med Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården
2. Att relevanta aktörer ingår och bidrar i Partnerskapet genom att:
 - a. Halland under året meddelar att de vill ingå i Partnerskapet – genom att RSS signerar ett styr- och ledningsdokument
 - b. De parter som idag undertecknat överenskommelsen fortsatt ingår

Måluppfyllelse

1. Att Partnerskapets arbete kommer till nytta i kommunerna genom att:
 - a. Dialogmöten upplevs som relevanta: Partnerskapet har haft två möten under året som båda utifrån återkoppling har upplevts relevanta av deltagare på mötet.
 - b. Resultatet av Partnerskapets arbete synliggörs för parterna: Partnerskapet har en sida på Kunskapsguiden som är uppdaterad med information om Partnerskapet samt det arbete som sker i samverkan. Kommunikationsmaterial tas fram som ett stöd till alla representanter som kan använda detta för att återföra dialoger och resultat till sina hemorganisationer. Under året har ett webbsänt kunskapsseminarium om de stöd som är framtagna inom det prioriterade samverkansområdet kommunal hälso- och sjukvård genomförts. Detta finns att ta del av på Kunskapsguiden, även i textad och syntolkad version.
 - c. Relevant samverkan med sker med Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård inom relevanta områden och dialog med Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården: Flera berörda Nationella

programområden och nätverk fick ta del av inbjudan och bidrog till spridning för kunskapsseminariet om kommunal hälso- och sjukvård. Ett erfarenhetsutbyte har startat gällande ett arbete som genomförts av Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård om en beskriven styrkedja.

Måluppfyllelse: Målet är uppfyllt, men fortsatt aktuellt.

2. Att relevanta aktörer ingår och bidrar i Partnerskapet genom att:
 - a. Halland under året meddelar att de vill ingå i Partnerskapet – genom att RSS signerar ett styr- och ledningsdokument: Halland har inte under året meddelat att de vill ingå i Partnerskapet. Kansliet har vid två tillfällen under året tagit kontakt med kontaktpersonen från Hallands län för en dialog om medverkan samt bjudit in till Partnerskapets möten.
 - b. De parter som idag undertecknat överenskommelsen fortsatt ingår: Befintliga parter ingår fortsatt. Vid årsskiftet 2022/2023 undertecknade RSS Blekinge län styr- och ledningsdokument. I december 2023 finns 25 undertecknade styr- och ledningsdokument.

Följande har undertecknat:

- Kommunal utveckling Region Jönköpings län
- Regionalt stöd socialtjänst och vård, Sörmland
- Region Västerbotten, enheten för näringsliv och samhällsbyggnad
- Enheten för hälsa och välfärd Region Dalarna
- Östergötlands Kommuner
- Fyrbodals kommunalförbund
- Skaraborgs kommunalförbund
- Göteborgsregionens kommunalförbund GR
- Region Jämtland/Härjedalen
- Socialtjänstens samverkans- och stödstruktur Kommunförbundet Västernorrland
- Boråsregionen
- Skånes kommunalförbund
- Sveriges kommuner och regioner, avdelningen för vård och omsorg
- Socialstyrelsen, avdelningen Kunskapsstyrning för socialtjänsten
- Region Kronoberg

- Region Värmland
- Region Örebro län
- Norrbottens kommuner
- Region Gotland
- Regionförbundet i Kalmar län
- Region Västmanland
- Stockholms regionala samverkans- och stödstrukturer
- Region Gävleborg
- Region Uppsala
- Blekinge län

Följande län har inte svarat om de avser att underteckna:

- Region Halland

Partnerskapet har också ett etablerat samarbete med relevanta myndigheter, som samordnas av Socialstyrelsen genom Rådet för styrning med kunskap. Dessa myndigheter medverkar och bidrar på samma villkor som parterna, men har inte tillfrågats om att skriva under styr- och ledningsdokument.

Nationella myndigheter som medverkar, förutom Socialstyrelsen:

- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)
- Folkhälsomyndigheten (Fhm)
- E-hälsomyndigheten (Ehm)
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)
- Myndigheten för familjerätt och föräldrastöd (MFoF)

Måluppfyllelse: Målet är inte uppfyllt.

Partnerskapet organiserar samverkan mellan många stora organisationer vilket gör detta till ett mål som ständigt blir aktuellt. Kansliet för Partnerskapet som består av medarbetare från SKR och Socialstyrelsen arbetar kontinuerligt med förankring på olika sätt:

- Kansliet har introduktioner med nya representanter och finns till hands vid behov för interna dialoger hos parterna.
- En särskild arbetsgrupp för myndighetsrepresentanter träffas regelbundet för att föra dialoger inför Partnerskapets möten.
- För att få ännu mer lokal förankring har Partnerskapet knutit till sig en grupp med representanter från lokal nivå (socialchefer) som i Partnerskapet representerar kommungruppen i

Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten. Arbetsgruppen och kansliet ansvarar tillsammans för att återföra Partnerskapets dialoger och resultat till nätverket.

- Kommunikationsmaterial tas fram som ett stöd till alla representanter som kan använda detta för att återföra dialoger och resultat till sina hemorganisationer.

4 Arbetssätt

Nedan beskrivs de arbetssätt som finns inom Partnerskapet.

Dialog – för att identifiera och prioritera behov

I planen som togs fram för arbetet med Partnerskapet (Samverkansmodell för långsiktig kunskapsutveckling), samt i styr- och ledningsdokumentet för Partnerskapet föreslås att Partnerskapets parter ska träffas tre gånger per år och att ett av dessa möten ska vara ett årsmöte. På årsmötet 2019 beslutades att istället ses två gånger per år, men att istället ha längre möten vid dessa tillfällen. På årsmötet 2019 beslutades också att testa en ny form för erfarenhetsutbyte och lärande i form av kunskapsseminarium.

Inför varje dialogmöte finns möjlighet att ge förslag på nya områden där man identifierat behov av samverkan inom Partnerskapet. Alla parter kan lyfta in nya frågor. Mötena består av representanter för alla tre parter. Under 2023 har följande möten genomförts: 22/3, samt 19/10 vilket också var årsmötet.

Samverkanspiloter, prioriterade samverkansområden och förstudier för nya Yrkesresor

Samverkanspilot:

En samverkanspilot i Partnerskapet startas när ett någon av parterna lyft in ett behov eller en fråga på ett område som parterna vill samlas kring. Som stöd för arbetet i samverkan finns en processbeskrivning.

Samverkanspiloten ska resultera i förslag på utvecklingsinsatser samt svar på om det krävs fortsatt samverkan eller samordning inom ramen för Partnerskapet.

Prioriterat samverkansområde:

När en samverkanspilot visar att det finns ett fortsatt behov av samverkan eller samordning samt lämnar förslag på utvecklingsinsatser som Partnerskapet godkänner blir det ett prioriterat samverkansområde. Det betyder att Partnerskapet kommer att prioritera området långsiktigt.

Under året har kansliet för Partnerskapet tagit framvägledande principer för de strategiska grupperna att använda för ställningstagande till om pågående prioriterade samverkansområden ska fortsätta eller avslutas inom Partnerskapet. Partnerskapet har även under året myntat ett nytt begrepp "Etablerat samverkansområde", vilket innebär att samverkan inom ramen för Partnerskapet avslutas för området. Det betyder att frågan fortsatt är av stor vikt för Partnerskapet, men att arbete sker inom respektive organisationers regi. Om någon part anser att arbetet

börjar spreta eller inte prioriteras hos organisationerna, så finns möjlighet att lyfta upp frågan för diskussion igen i Partnerskapet, utan att därmed behöva använda ordinarie process för uppstart av nya områden.

Förstudier i konceptet Yrkesresan

Partnerskapet stödjer genomförandet av förstudier i konceptet Yrkesresan. Förstudien ska undersöka förutsättningar och behov av nationell gemensam introduktion och kompetensutveckling inom områden i socialtjänsten och landa i ett beslutsunderlag till den nationella styrgruppen för Yrkesresan. Partnerskapet har tagit fram ett genomförandestöd för arbetet samt bidrar med resurser i arbetet.

Modell för att identifiera lokala behov av kunskap

Modell för att identifiera lokala behov av kunskap är ytterligare ett sätt att omhänderta de uppgifter som beskrevs i planen för arbetet i Partnerskapet (samråda om socialtjänstens behov, skapa en samlad bild, tydliggöra befintlig kunskap samt analysera vilken aktör som bäst omhändertar behovet). Modellen syftar till att identifiera lokala behov av kunskap i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården så att nya, reviderade eller mer anpassade kunskapsstöd kan tas fram. Målsättningen är att identifierade behov ska vara väl grundade i de utmaningar som socialtjänstens verksamheter har och att de behov som sammanställs är behov som lokal och regional nivå inte själva kan omhänderta. Modellen är utvecklad för att på ett mer systematiskt och transparent sätt synliggöra verksamhetens behov av kunskapsstöd och skapar möjlighet till strukturerad dialog med nationella aktörer. Det är på så vis en nationell modell med ett "bottom up" perspektiv.

Modellen har tagits fram på uppdrag samt testats av Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning (NSK-S). I Partnerskapet finns samtliga parter som har en roll i modellen och under året har Partnerskapet beslutat att vara arenan där detta arbetssätt omhändertas.

5 Samverkanspiloter

Under 2023 har arbete i Samverkanspiloter bedrivits inom följande områden:

- Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk
- En spridnings- och kunskaphöjande insats av Socialstyrelsens kunskapsstöd med rekommendationer om insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga

Nedan följer en sammanfattning av arbetet:

SAMVERKANSPILOT TIDIGT STÖD INOM EKONOMISKT BISTÅND OCH MISSBRUK

Bakgrund/problembeskrivning:

Socialtjänstens chefer i Stockholm uppmärksammade behovet av att ha bättre kunskap om verksamma arbetssätt i förebyggande arbete/tidigt stöd. De insatser som ges är oftast gjorda för problem som redan har uppstått och inte som förebyggande/tidiga, vilket avspeglas i sig i de kunskapsstöd som finns.

Av delbetänkandet "Ju förr desto bättre" (SoU 2018:32) framgår att "en socialtjänst som förhindrar eller motverkar sociala problem och social utestängning innebär något mer än att socialtjänsten erbjuder enstaka förebyggande insatser. I stället handlar det om att utveckla ett nytt arbetssätt och om att integrera ett förebyggande perspektiv."

Samverkanspiloten har pågått sedan 2019. Följande aktiviteter har genomförts inom ramen för arbetet:

Skriftliga sammanställningar av befintlig kunskap om verksamma arbetssätt:

- Rapport i tre delar som beskriver erfarenheter från verksamheter om arbetssätt/metoder för tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk publicerades av Stockholm stad 2020
- En systematisk översikt på forskning om tidiga insatser för ekonomiskt bistånd publicerades av Göteborgsregionen i februari 2022
- Utifrån SBU:s översikter om missbruk och beroende ombads myndigheten att synliggöra insatser och kärnkomponenter för tidiga insatser om missbruk.

Utifrån dessa sammanställningar beslutade Partnerskapet att utveckla samverkanspiloten enligt nedan:

Syfte:

Syftet med i samverkanspiloten "Tidigt stöd" är att skapa mer kunskap om hur olika former av tidiga insatser kan användas inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk.

Mål:

Målet med samverkanspiloten är att beslutsfattare inom socialtjänsten ska få stöd att utveckla verksamheten från specialiserade insatser till mer tidigt stöd.

Delmål för arbetet 2023:

Att i mindre skala pröva olika arbetsätt i några verksamheter för att öka den gemensamma kunskapen om hur arbetsätt/ kärnkomponenter utifrån ovanstående sammanställningar fungerar i praktiken inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk. Strukturen för lärandet består av individbaserad systematisk uppföljning och genombrottsmodellen. (För information om Genombrottsmodellen, se länk: <https://goteborgsregionen.se/kunskapsbank/forandringforbattringarandeenhand-bok.5.2c9665f617704cb69f325c6.html>)

Arbetsätten prövas och erfarenheterna dokumenteras lokalt men på ett likartat sätt i alla projekten. Det sker genom systematisk dokumentation både lokalt och på gemensamma nationella lärandeseminarier. På det sättet kan lärandet bli användbart för verksamheter, för RSS och nationellt.

EBP:s tre delar används

1. en liten kärna av kunskap
2. flera socialarbetares reflektioner om hur stegen används och tas emot,
3. brukarperspektivet: brukare deltar genom att deras önskemål efterfrågas samt deras erfarenheter av stegen.

I den strategiska gruppen ingår:

- SKR
- Socialstyrelsen
- Göteborgsregionen
- SBU

I den operativa gruppen ingår:

- Göteborgsregionen via FoU i Väst med kommunerna Kungälv och Härryda

- RSS Fyrbodal med kommunerna Munkedal och Lysekil

Genomförda aktiviteter 2023:

Aktiviteter i kommunerna under 2023 har varit följande:

- Under året har kommunerna Härryda, Lysekil och Munkedal prövat olika förändrade arbetssätt för sina identifierade målgrupper.
- I Kungsbacka bytte enheten för ekonomiskt bistånd nämnd i maj 2023. De presenterade sin pilot på ett lärandeseminarium i april. I en slutrapport beskrevs klienternas behov och befintliga insatser. Kommunen avslutade därefter sitt deltagande i piloten.
- I tre kommuner har enheterna för ekonomiskt bistånd använt screeninginstrument för att tidigare upptäcka riskbruk och psykisk ohälsa.
- I en kommun genomfördes en brukarundersökning med personer med lång erfarenhet av missbruk. Utifrån svaren har vuxenenheten tagit fram information både om missbruk och om vilket stöd som personer med missbruksproblem kan få och var.
- Alla kommuner har på olika sätt arbetat för en ökad samverkan med interna och externa samarbetspartners.
- Alla verksamheter har löpande dokumenterat sitt arbete utifrån PPT-mallar som kansliet utarbetade samt skrivit slutrapporter.

Stödjande aktiviteter i Partnerskapet under 2023 har varit följande:

- Tre digitala lärandeseminarium hölls under året: 15 mars, 10 maj och 7 september. Innehållet var bland annat två inspirationsföreläsningar: en från Ungsam i Åmål – en mottagning där region och kommun tillsammans möter ungdomar med psykisk ohälsa och en från Kungsbacka som presenterade sin kartläggning. Former för uppföljning och kommunikation introducerades. Alla ansåg att tid för grupparbete i respektive kommun var viktigt liksom erfarenhetsutbyte med alla deltagare. Grunderna för grupparbetena bestod av PPT - mallar med rubriker och frågor som stöd för att driva arbetet framåt.
- Ett slutseminarium med deltagande RSS:er/kommuner genomfördes på plats i Göteborgsregionens lokaler 15 november. Programmet bestod av en sammanfattning av projektet som helhet, verksamheternas presentationer, en paneldiskussion om erfarenheter av kommunernas piloter och erfarenhetsutbyte om arbetssättet med en nationell pilot med kunskapsstöd som ligger till grund för verksamhetsförändringar i verksamheter. Förmiddagens presentationer spelades in och kan ses i efterhand på [Kunskapsguiden.se](https://kunskapsguiden.se).
- Mellan lärandeseminarieerna har Partnerskapets kansli erbjudit möjligheter till digitala avstämningar.

Lärdomar:

- Förändringar i små steg har varit ett bra sätt att pröva detta arbete på.
- Strukturen med tydliga mallar och utrymme för egen tid på seminarierna har setts som givande av verksamheterna.
- "Experternas" deltagande har visat på vikten av detta arbete från nationellt håll men de har inte använts i någon större utsträckning.
- SBU:s representant deltog i alla lärandeseminarier och i löpande planering av arbetet, vilket gav en stabilitet för kunskap om forskning och vetenskapliga metoder.
- Stöd från RSS har inte genomförts i den utsträckning som var tänkt. Om arbetssättet ska användas från nationell nivå till lokala verksamhetsförändringar behövs en bättre förberedelse för att stämma av om RSS/FoU-miljöers deltagande.
- Personalomsättning, chefsbyten och omorganisationer har påverkat farten, förankring och riktning på de lokala projekten
- Alla kommuner påtalar tidsbrist som ett hinder för arbetet.

Sammantaget kan arbetssättet förbättras men i stort användas som ett sätt för en verksamhet att gå från kunskapsstöd till lokal verksamhetsutveckling.

SAMVERKANSPILLOT STÖD FÖR IMPLEMENTERING AV KUNSKAPSSTÖD MED REKOMMENDERADE INSATSER FÖR ATT MOTVERKA FORTSATT NORMBRYTANDE BETEENDE OCH ÅTERFALL I BROTT HOS BARN OCH UNGA

Bakgrund

Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsstöd med rekommendationer, som baseras på ett gediget vetenskapligt underlag. Kunskapsstödet Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott, med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år publicerades av Socialstyrelsen i slutet av 2021.

Kunskapsstödet innehåller kunskap och praktiskt stöd i arbetet med att välja, planera och följa upp insatser i enskilda ärenden. Det innehåller också stöd för matchnings-processen, det vill säga när man ska matcha individens –barnets/föräldrarnas - behov med specifik insats. Dessutom innehåller kunskapsstödet sex stycken nationella rekommendationer av insatser för socialtjänstens arbete med målgruppen. De rekommenderade insatserna exemplifieras med ett antal namngivna metoder. Principerna om risk, behov och mottaglighet (RBM) ligger till grund för kunskapsstödet i sin helhet.

Under arbetet med kunskapsstödet framkom ett tydligt behov om stöd för implementering. Huvudmannagruppen, som består av politiska företrädare från kommun och region, har identifierat området som är aktuellt i kunskapsstödet som viktigt och prioriterat samt att kommunerna får stöd att använda den kunskap som finns.

Mot denna bakgrunden har Socialstyrelsen, SKR och RSS under våren 2022 startat upp en samverkanspilot inom ramen för Partnerskapet med fokus på att stödja kommunerna att använda kunskapen och de rekommenderade insatserna.

Efter att ett erbjudande gick ut till alla kommuner, via RSS, att delta i samverkanspiloten har slutligen 61 kommuner i 13 olika län deltagit i samverkanspiloten i sin helhet.

Mål och syfte med samverkanspiloten

Målet har varit att fler barn ska kunna erbjudas vetenskapligt utvärderade insatser med påvisat gynnsamma effekter avseende minskat normbrytande beteende och kriminalitet.

Syftet med samverkanspiloten har varit att förbättra förutsättningarna för kommunerna att kunna implementera och använda kunskapen i kunskapsstödet i praktiken samt på sikt någon eller några av de rekommenderade insatserna.

Ytterligare ett syfte har varit att följa upp och ta med sig erfarenheter gällande samverkanspilotens process och genomförande, för att på så vis kunna utveckla arbetet framöver gällande stöd till implementering av kunskapsstöd.

Aktiviteter 2023:

- Introduktion till samverkanspiloten och kunskapsstödet:
14 regionala halvdagsseminarier på plats eller digitalt. Föreläsning av Socialstyrelsen samt workshop ledd av regional kontaktperson.
- Föreläsning om risk, behov och mottaglighet (RBM):
Fyra föreläsningstillfällen på plats i Stockholm samt en halvdags föreläsning som genomfördes digitalt.
- 14 regionala workshops:
Regionala kontaktpersoner ansvarar för att genomföra workshops utifrån föreläsningssdagarna om RBM.
- Halvdagsseminarier "Samla metodföreträdare":
Två olika digitala seminarier som upprepades vid två tillfällen.
- Digitalt seminarium om avtalssamverkan och annan samverkan:

Samma webinarium med information och med möjlighet att ställa frågor erbjöds vid två tillfällen.

- Fem digitala möten (2 h) har genomförts med Operativa gruppen (regionala kontaktpersonerna).
- Sex möten har genomförts med strategiska gruppen.

I strategisk grupp ingår:

- Annika Öquist, enhetschef Socialstyrelsen
- Johanna Kumlin, enhetschef Socialstyrelsen
- Mari Forslund, sektionschef SKR
- Tanja Mårtensson, avdelningschef Region Dalarna
- Thomas Jonsland, utredare Socialstyrelsen – föredragande

I operativ grupp ingår:

- Thomas Jonsland, Socialstyrelsen
- Elisabeth Sjöström, Socialstyrelsen
- Helena Wiklund, SKR
- Regionala kontaktpersoner i medverkande RSS

Lärdomar:

Arbetet med samverkanspiloten har upplevts som välfungerande och relevant, och kan utifrån det fungera som ett gott exempel på hur kommunerna kan ges stöd för implementering av ett kunskapsstöd och dess rekommendationer, med Partnerskapet som plattform. Inte minst har organiseringen i form av både regionala och lokala kontaktpersoner, specifika för denna samverkanspilot, bidragit till framgång i arbetet.

6 Prioriterade samverkansområden

2023 har arbete bedrivits inom prioriterade samverkansområden:

- Samordning och utveckling av det nationella stödet för individbaserad systematisk uppföljning
- Samordning och utveckling av det nationella stödet för den kommunala hälso- och sjukvården.
- Genomförandet av förstudier i konceptet Yrkesresan.

Nedan följer sammanfattningar av arbetet:

STÖD TILL INDIVIDBASERAD SYSTEMATISK UPPFÖLJNING

Bakgrund/problembeskrivning:

- Fokus på evidensbaserad praktik i socialtjänst har tydliggjort behovet av ökad lokal kunskapsutveckling.
- Många aktörer efterlyser stöd till individbaserad systematisk uppföljning i syfte att utveckla lokal kunskap.
- Socialstyrelsen och SKR hade redan före Partnerskapet inlett goda samarbeten kring individbaserad systematisk uppföljning.
- Stöd för individbaserad systematisk uppföljning från såväl nationell till regional nivå, som från regional till lokal nivå, behöver fortsatt utvecklas och förstärkas.
- Förslaget till ny socialtjänstlag, i vilken det skrivs in att verksamheten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet, understryker ytterligare behovet av individbaserad systematisk uppföljning och kunskapsutveckling.

Syfte med samverkan i Partnerskapet:

Syftet är att utveckla utformningen av det nationella stödet, för att stärka den regionala nivåns förmåga att stödja den lokala nivåns kapacitet, att med individbaserad systematisk uppföljning utveckla sin verksamhet.

Detta behöver göras i dialog med den regionala nivån, som kan fånga upp behov och förankra med den lokala nivån så att stöden kommer till nytta.

Mål med arbetet:

- Fler av de regionala stödfunktionerna kan stödja kommuner som vill bedriva lokal individbaserad systematisk uppföljning för att få kunskapsunderlag för verksamhetsutveckling
- Bättre lokal och regional kompetens/resurser kring uppföljning

- Ökad kompetens kring uppföljning kan bidra till bättre upphandling och utformning av verksamhetssystem som stödjer och underlättar uppföljning
- Nationell nivå kan lättare finna pågående arbete med individbaserad systematisk uppföljning och följa upp vissa sådana för ökad nationell kunskap.

I den strategiska gruppen ingår:

- Sirpa Virtanen, chef för socialtjänstens samverkans- och stödstrukturer, Kommunförbundet Västernorrland
- Emelie Printz, samordnare social välfärd, Gävle
- Anna Gund, föreståndare FoU Välfärd Värmland
- Johanna Kumlin, enhetschef, Socialstyrelsen
- Mari Forslund (ersatt Mia Ledwith från nov 2023), sektionschef, SKR

I den operativa gruppen ingår:

- Daniel Örnberg, FoU Socialtjänst, Region Västerbotten
- Anna Jakobsson Lund, Kommunförbundet Västernorrland
- Sheila Zimic, Kommunförbundet Västernorrland
- Karin Tillberg Mattsson, FoU Välfärd Gävleborg
- Jenny Nybom, Socialstyrelsen
- Eva-Britt Lönnback-Yilma, Socialstyrelsen
- Malin Michael, SKR
- Cecilia Karlström, SKR

Nätverket för regionalt stöd till uppföljning och analys, som SKR samordnar, har fungerat som referensgrupp för arbetet genom att ISU-stödet i Partnerskapet är en stående punkt vid nätverksträffarna som sker fyra ggr om året. Då har även Socialstyrelsen medverkat.

Genomförda och planerade aktiviteter 2023:

Det gemensamma arbetet i Partnerskapet har i huvudsak fokuserats inom ramen för fyra fokusområden som har varit samma sedan 2020. En utgångspunkt för arbetet är att kunskap om ISU behöver finnas inom samtliga socialtjänstens verksamhetsområden och inte vara en avgränsad "aktivitet" som en person besitter kompetens inom. Ett extra fokus under året har därför varit att stärka medarbetare på RSS:er kring vad ISU innebär och hur RSS kan stötta.

Följande aktiviteter har genomförts:

- Två kostnadsfria webinarier har arrangerats under året. Utifrån syftet ovan bjöds samtliga RRS:er in till ett webinarium i

maj där en introduktion till ISU gavs och där möjlighet fanns att lyfta och diskutera frågor kopplat till ISU med varandra. Tre RSS:er, som har kommit olika långt i arbetet med sitt ISU-stöd, berättade om hur de har lagt upp sitt arbete. Det andra webinarier genomfördes i oktober och fokuserade på uppföljning inom missbruk- och beroendevården genom ASI. Cirka 200 deltagare fick bl.a. lyssna på tre verksamheter som berättade om hur de arbetar med uppföljning och hur det utvecklar verksamheten. Webinarierna spelas in och är möjliga att titta på i efterhand. Under året har även diskussion om textning och återanvändning av tidigare webinarier diskuterats. Operativa gruppen har dock kommit fram till att det inte ses som relevant utifrån innehållet, även om de flesta tema fortfarande är relevanta.

- Den andra utbildningen i ISU med koppling till IBIC genomfördes under våren. Denna gång deltog cirka 70 deltagare från ca 20 kommuner.
- Ett område som det ofta önskas stöd inom är hur information i verksamhetssystem både kan användas och hämtas ut för uppföljning på ett bättre sätt. SKR driver ett projekt med bl.a. detta syfte - Verksamhetssystem inom socialtjänsten. Inom ramen för det arbetet har ett delprojekt fokuserat på att bestämma ett antal "generella variabler" som kan användas för uppföljning av socialtjänstens verksamhet. Om verksamheter och kommuner tillsammans kan enas om definitioner och begrepp för dessa variabler så kan de användas för jämförelser mellan verksamheter. Delprojektet har stämts av med både operativa gruppen och har informerats om genom Nätverket för regionalt stöd till uppföljning och analys.
- Operativa gruppen har också sett över texter och stödmaterial på Kunskapsguiden och uppdaterat dessa utifrån nuvarande kunskapsläge om ISU.

Lärdomar:

Ett viktigt syfte som ISU som samverkansområde inom ramen för Partnerskapet har, är att de olika parterna samlas och gemensamt diskuterar ISU och vad ISU innebär. Arbetet bidrar till att alla parter talar om ISU på samma sätt och därigenom ger samma stöd. Den gemensamma plattformen spelar roll även i andra sammanhang utanför Partnerskapet. Tex

har operativa gruppen fungerat som referens för förstudien om ISU i Yrkesresan och hur ISU kan medverka till jämställdhetsintegrering i socialtjänsten.

Beslut vid mötet med partnerskapet hösten 2023

Partnerskapet beslutade vid mötet hösten 2023 att området Individbaserad systematisk uppföljning behöver fortsatt vara prioriterat inom ramen för Partnerskapet. Ett omtag kommer att göras och ett förslag till hur arbetet kan fortsätta presenteras på dialogmötet i mars.

PRIORITERAT SAMVERKANSOMRÅDE – KOMMUNALT FINANSIERAD HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Bakgrund/problembeskrivning:

Kommunerna svarar för hälso- och sjukvård för många av de sköraste patienterna. Det gäller främst äldre och multisjuka och personer med stora funktionsnedsättningar. Många av dessa patienter har komplexa hälsoproblem. Flertalet patienter får vården i sitt ordinarie boende.

Socialstyrelsen har tagit fram en åtgärdsplan tillsammans med företrädare för RSS i samverkanspiloten för kommunalt finansierad hälso- och sjukvård. Planen började implementeras i samverkan med SKR och RSS under 2019. Sedan 2020 har arbetet med åtgärdsplanen integrerats med Socialstyrelsens stöd till omställningen till god och nära vård. Därmed har större fokus lagts på stöd till samverkan mellan kommuner och regioner.

Syfte och mål:

Mål: Personer med kommunal hälso- och sjukvård ska få en god vård och omsorg.

Syfte: Den strategiska gruppen ska stödja samverkan mellan RSS, SKR och Socialstyrelsen så att det nationella stödet till kommunalt finansierad hälso- och sjukvård utgår från behov och förutsättningar i verksamheterna, främjar en effektiv resursanvändning och en god vård för patienterna i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård.

I strategisk grupp ingår:

- RSS/Göteborgsregionen
- RSS/Kommunal utveckling Jönköpings län
- RSS/Region Sörmland

- RSS/ Region Örebro län
- RSS/Region Östergötland
- Sveriges kommuner och regioner
- Socialstyrelsen

Genomförda aktiviteter 2023:

Arbetet med att genomföra åtgärdsplanen för kommunalt finansierad hälso- och sjukvård har kommit långt och ett webbsänt kunskapsseminarium genomfördes i juni 2023 för att presentera de stöd som nu finns tillgängliga. Information om stöden finns tillgängliga på Kunskapsguiden och där kan man även ta del av kunskapsseminariet i efterhand.

Den strategiska gruppen är överens om att det fortsatt finns stora utmaningar för den kommunala hälso- och sjukvården. Sedan arbetet i Partnerskapet inleddes har dock flera andra arenor för att diskutera kommunal hälso- och sjukvård utvecklats. Frågorna uppmärksammas inom RSS-nätverket äldre och kommunal hälso- och sjukvård samt inom RSS-nätverket för funktionshinderfrågor. Vidare arbetar det Nationella primärvårdsrådet inom kunskapsstyrningen för hälso- och sjukvård med att inkludera kommunala perspektiv i sitt arbete.

Lärdomar

Lärdomar från arbetet i den strategiska gruppen är att en framgångsfaktor är att det finns en hög grad av tillit och öppenhet i samverkan mellan aktörerna i partnerskapet. Då finns förutsättningar för att beslut om stöd och gemensamma aktiviteter utgår från målgruppernas behov.

Beslut vid mötet med Partnerskapet hösten 2023

Partnerskapet beslutade vid mötet hösten 2023 att området kommunal hälso- och sjukvård behöver fortsätta vara prioriterat inom ramen för Partnerskapet, men att behovet av vad som ska genomföras i samverkan behöver diskuteras, omformuleras och spetsas till.

Ett nytt initiativ inom Partnerskapet skulle i så fall behöva konkretiseras i form av ett gemensamt arbete med tydliga leveranser. Några olika frågeställningar har diskuterats i den strategiska gruppen:

- Samverkan mellan kommuner och regioner om primärvårdsuppdraget. Hur skapar kommuner och regioner förutsättningar för en sömlös person-centrerad vård och omsorg av god kvalitet.
- Kommunernas medverkan i forskning om hälso- och sjukvård. Enligt det nya grunduppdraget för primärvården ingår att kom-

muner och regioner ska möjliggöra medverkan vid genomförande av forskningsarbete. Ett initiativ inom Partnerskapet skulle kunna handla om att stärka kommunernas medverkan i forskning om hälso- och sjukvård.

- Hur kommunsamverkan på länsnivå kan utvecklas när det gäller hälso- och sjukvård och hur myndigheter och SKR kan stödja länsnivån. En startpunkt kan vara att kartlägga olika organisatoriska lösningar i länen, samt med innehåll och arbetssätt och reflektera över fördelar och nackdelar med olika modeller.

PRIORITERAT SAMVERKANSOMRÅDE - YRKESRESAN

Bakgrund

Inom ramen för Partnerskapet genomfördes under 2019 och 2020 förstudier för att undersöka förutsättningar att göra Göteborgsregionens uppskattade satsning Yrkesresan till en nationell angelägenhet. Förstudierna konstaterade att det fanns organisatoriska, ekonomiska, juridiska och tekniska möjligheter för att erbjuda Yrkesresan till att alla kommuner inom totalt fem verksamhetsområden.

Med utgångspunkt i förstudiernas resultat har en projektorganisation etablerats för Yrkesresan med SKR som projektägare. Via ett kansli samordnar SKR innehållsproduktionen i de olika yrkesresorna, Addas arbete med lärplattformen, Socialstyrelsens medverkan i utveckling av innehåll samt det regionala genomförandet via RSS:erna. Samtliga aktörer finns representerade i Yrkesresans styrgrupper.

I november 2020 erbjöds alla kommuner att ansluta och idag är 274 kommuner med i Yrkesresan, vilket motsvarar ca 95 procent av alla kommuner.

Partnerskapets ansvar för förstudier

Yrkesresan har varit ett prioriterat samverkansområde i Partnerskapet sedan 2019. Efter att Yrkesresans projektorganisation etablerades definierades Partnerskapets fortsatta roll enligt följande

- stöd för att genomföra förstudier av nya områden för Yrkesresor
- vara garant för ett långvarigt och hållbart samarbete för att aktörer som medverkar bidrar vid behov i utvecklingsarbetet samt i kvalitetssäkring
- vara en arena för dialog och samverkan kring pågående utveckling och förvaltning.

Syfte och mål

Syftet med förstudierna har varit att undersöka förutsättningar och behov av en yrkesresa inom det undersökta området med målet att ta fram ett beslutsunderlag till den nationella styrgruppen för Yrkesresan inför beslut om att utveckla nya yrkesresor.

Partnerskapet tog 2021 fram ett stöd för genomförande av förstudierna i form av en rapportmall och ett planeringsstöd. Stödmaterialet har använts vid samtliga förstudier.

Genomförda aktiviteter 2023

I januari 2023 redovisades **förstudien om Yrkesresan Missbruk och beroende**. Samordnande part för uppdraget var Kommunal utveckling i Jönköpings län. Den nationella styrgruppen fattade den 15 februari följande beslut med utgångspunkt i förstudiens förslag:

- Producera en yrkesresa inom området missbruk och beroende med utgångspunkt från förstudiens resultat.
- Produktionen inleds 2023 med målsättning att första kursen ska lanseras för medarbetare under hösten 2024.
- RSS i Jönköpings län får ett nationellt uppdrag att producera och förvalta Yrkesresan Missbruk och beroende.

Strategiska gruppen:

- Mattias Vejklint, projektledare Kommunal utveckling i Jönköpings län
- Ola Götesson, verksamhetschef Kommunal utveckling i Jönköpings län
- Beatrice Hopstadius, enhetschef Socialstyrelsen
- Zophia Mellgren, samordnare SKR
- Johanna Maxson, projektledare SKR

Operativa gruppen:

- Mattias Vejklint, projektledare
- Anna Lindquist, handläggare Socialstyrelsen
- Zophia Mellgren, samordnare SKR

I december 2022 började arbetet med att ta fram en **förstudie om Yrkesresan Äldre**, dvs för medarbetare inom utförarverksamheter. Samordnande part för uppdraget var FoU-centrum i Linköping. Förstudien redovisades i september 2023 och den nationella styrgruppen fattade den 14 oktober följande beslut med utgångspunkt i förstudiens förslag:

- Att producera en yrkesresa inom området äldre med utgångspunkt från förstudiens resultat.
- Produktionen inleds 2024 med målsättning att första kursen ska lanseras för medarbetarna senast hösten 2026.
- RSS i Östergötlands län får ett nationellt uppdrag att producera och förvalta Yrkesresan Äldre.
- Vid produktionen behöver hänsyn tas till det stora antalet medarbetare och förutsättningarna i verksamheterna som förstudien pekar på.

Strategiska gruppen:

- Gunilla Starräng, projektledare FoU-centrum Linköping
- Linda Ljungqvist, socialchef Linköpings kommun
- Mats Eriksson, enhetschef FoU-centrum Linköping
- Magnus Wallinder/Eva Lindquist, enhetschef Socialstyrelsen
- Ulrika Lifvakt, samordnare SKR
- Ulrika Freiholtz, projektledare SKR

Operativa gruppen:

- Gunilla Starräng, projektledare FoU-centrum Linköping
- Lina Helgstrand, projektledare FoU-centrum Linköping
- Annika Johansson, utredare Socialstyrelsen
- Vera Gustavsson utredare Socialstyrelsen
- Ulrika Lifvakt, samordnare SKR

Lärdomar

En viktig lärdom är att Partnerskapet kan fylla en viktig roll i en inledande och utforskande fas av ett arbete. Det underlättar att kunna lyfta in en ny fråga i ett befintligt forum där alla relevanta aktörer redan finns samlade.

När en egen organisatorisk (och ekonomisk) struktur har byggts upp kan Partnerskapets roll successivt minska. En lärdom är att det är viktigt med tydlig kommunikation mellan alla parter när och hur övergången till en egen organisation görs och hur rollfördelningen i den nya organisationen ser ut.

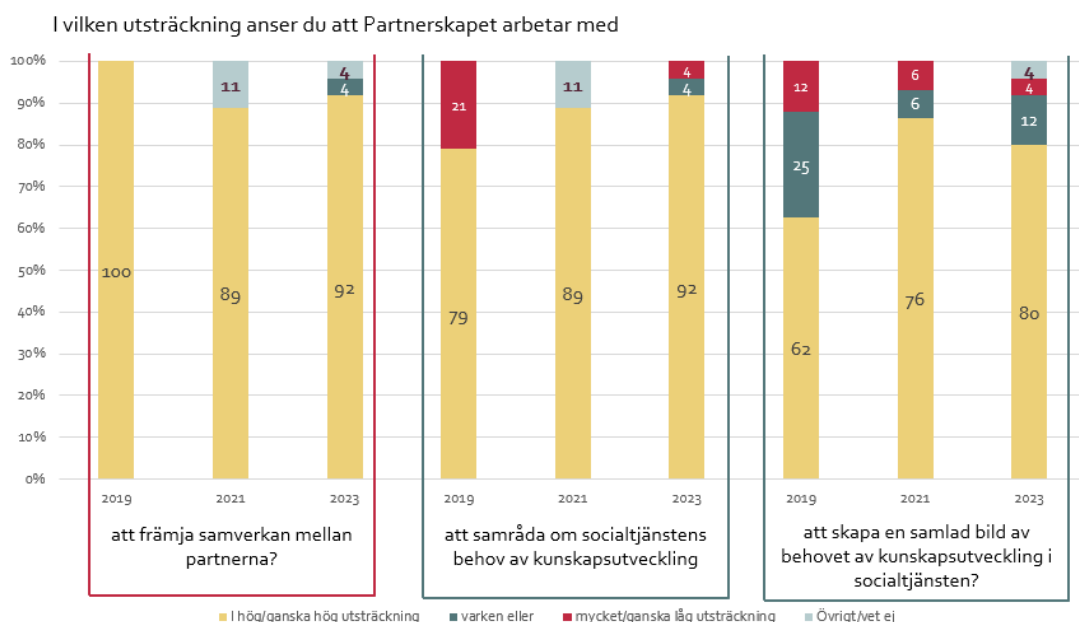
Beslut vid mötet med partnerskapet hösten 2023

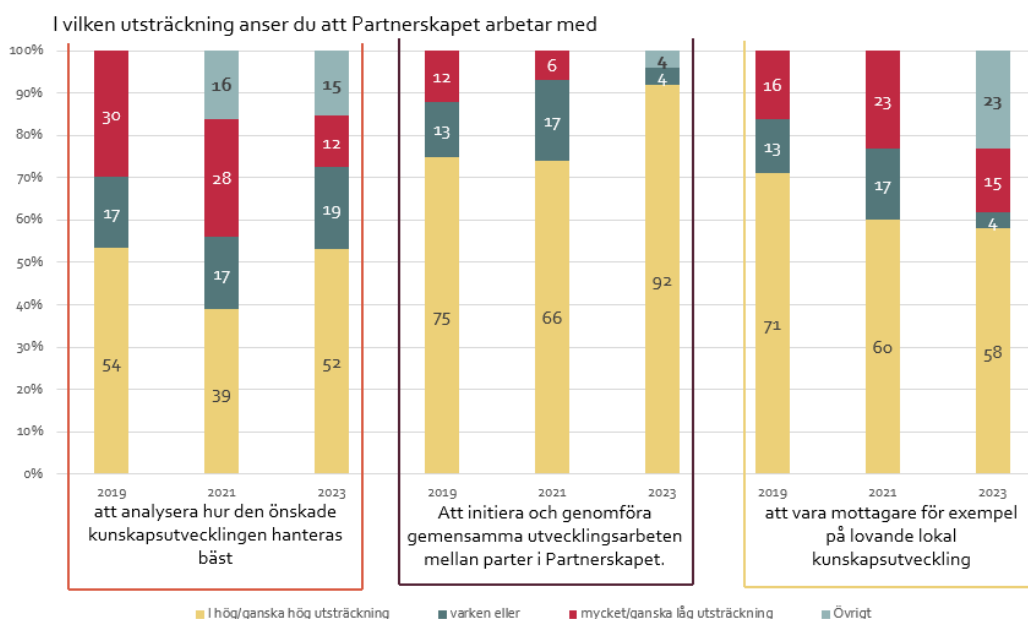
Vid Partnerskapets årsmöte i oktober 2023 fattades beslut om att Yrkesresan avslutas som ett prioriterat samverkansområde och övergår till ett etablerat samverkansområde. Det betyder att frågan är av fortsatt är av stor vikt för Partnerskapet men att arbetet sker genom projektorganisationen där såväl RSS, Socialstyrelsen som SKR är involverade. Arbetet kommer heller inte att avrapporteras eller diskuteras på Partnerskapets möten. Om någon part anser att arbetet börjar spreta eller inte prioriteras hos organisationerna så finns möjlighet att lyfta upp frågan för diskussion utan att behöva använda ordinarie process för uppstart av nya områden.

7 Uppföljning av Partnerskapets arbete

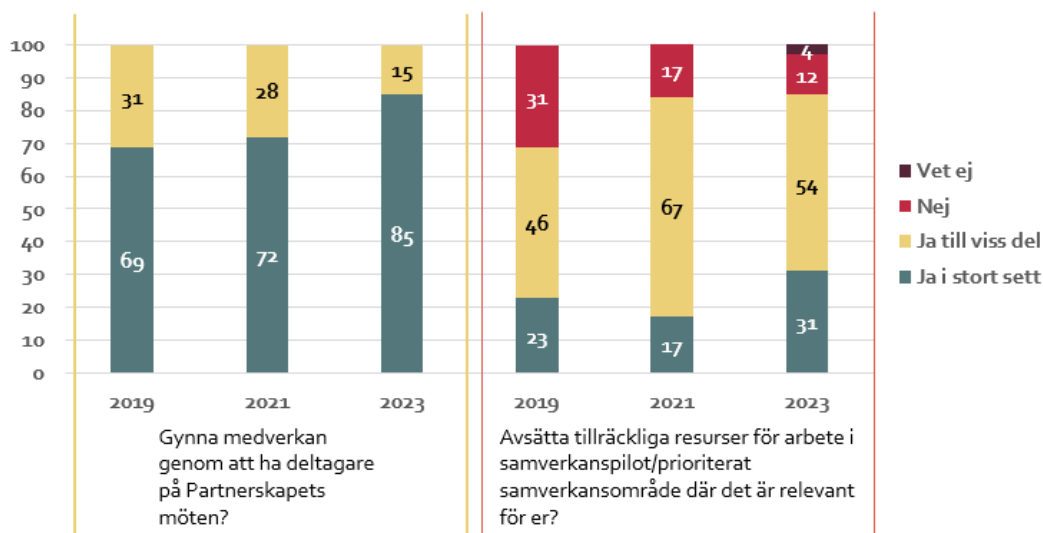
Partnerskapets arbete har följts upp under 2023 genom en enkät som skickades ut till samtliga parter i Partnerskapet. Svarsfrekvensen för enkäten var 71 %. Enkäten bygger i stort sett på den enkät som Partnerskapet svarade på 2019 samt 2021, något reviderad samt med några nya frågor.

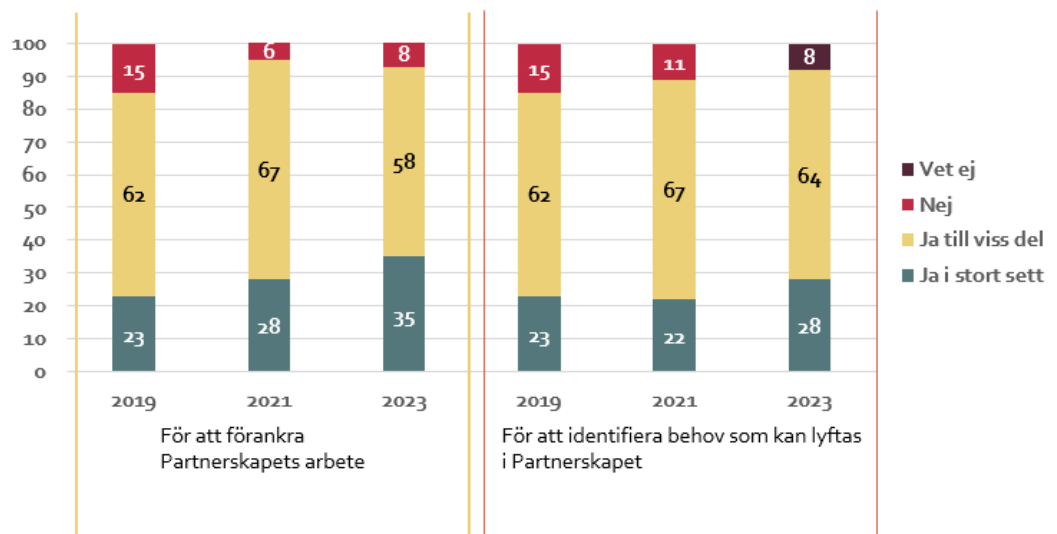
För att stämma av i vilken mån de uppgifter som formulerades i planen som togs fram under 2016 fortsatt är relevanta för Parterna ställdes frågan "I vilken utsträckning anser du att Partnerskapet arbetar med dessa uppgifter idag?" Samma frågor ställdes, något reviderade, även 2019 samt 2021.





Partnerskapet har även fått svara på hur förutsättningarna för medverkan ser ut i den egna organisationen. 85 % anser att det finns arbetsätt i organisationen för att gynna medverkan på Partnerskapets möten samt att det finns möjlighet att avsätta tillräckliga resurser för arbete i samverkan där det är relevant. Andelen positiva svar på dessa frågor har ökat de senaste åren. Se svar nedan:





Dialogmötena utgör basen för att identifiera, prioritera och följa upp arbetet i samverkanspiloterna och de prioriterade samverkansområdena. 88% anser att upplägg och innehåll på dialogmöten stödjer syftet med Partnerskapet och en stor andel anser att nuvarande form med både fysiska och digitala möten fungerar.

I enkäten ställdes även en utforskande fråga om vad som är det viktigaste att arbeta med inom Partnerskapet den kommande treårsperioden. Bland annat nämndes arbete kopplat till en ny socialtjänstlag, fortsatt arbete med lokala behov av kunskap samt att prioritera och slutföra redan befintliga utvecklingsarbeten. Partnerskapet kommer att föra dialog om svaren i enkäten.

8 Inriktning och planering 2024

Möten 2024

Parterna i Partnerskapet kommer att träffas två gånger under 2024 för dialogmöte och årsmöte.

- 21/3
- 24/10 (Årsmöte)

Arbete i samverkanspiloter 2024

Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk:

Under våren kommer presentationerna från slutseminariet göras tillgängliga på Kunskapsguiden.se. En nationell slutrapport för arbetet kommer finnas tillgänglig att ta del av. Erfarenheterna från arbetet i samverkanspiloten presenteras på Partnerskapets dialogmöte i mars.

Stöd för implementering av kunskapsstöd med rekommenderade insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga

Under 2024 kommer en nationell spridningskonferens att genomföras. Enligt nuvarande förslag kommer denna konferens att primärt vända sig till personal inom socialtjänsten som arbetar med barn och ungdomar med normbrytande beteende och eller i kriminalitet. Det kommer även att genomföras ett nationellt lärandeseminarium som kommer att vända sig till de kommuner och RSS:er som medverkat i samverkanspiloten.

Under 2023 har uppföljning av arbetet i samverkanspiloten skett i två spår. Socialstyrelsen följer upp hur resultatet av aktiviteterna i samverkanspiloten har bidragit till att förbättra förutsättningarna hos kommunerna att använda någon eller några av de rekommenderade insatserna. Kansliet för Partnerskapet följer upp hur förankring och formerna för arbete i samverkan har fungerat. Resultatet av dessa uppföljningar ska färdigställas under våren 2024. Kansliet i Partnerskapet kommer utifrån resultatet av uppföljningen av processen om möjligt ta fram en process för spridning/implementering av kunskapsstöd i samverkan.

Den strategiska gruppen kommer under 2024 ta ställning till en eventuell fortsättning av samverkanspiloten.

Prioriterade samverkansområden 2024

Individbaserad systematisk uppföljning:

Utifrån beslutet på Partnerskapets möte under hösten 2023 om att området Individbaserad systematisk uppföljning fortsatt ska vara prioriterat inom ramen för Partnerskapets så kommer ett omtag att göras och ett förslag på hur arbetet kan fortsätta att presenteras på dialogmötet i mars.

Kommunalt finansierad hälso- och sjukvård:

Den strategiska samverkansgruppen har under december 2023 genomfört en workshop för att diskutera framtida inriktning på arbetet. Syftet är att ta fram ett förslag till Partnerskapets dialogmöte våren 2024 för hur det fortsatta arbetet för att stödja den kommunala hälso- och sjukvården kan se ut. Målet är att enas om och avgränsa ett tillräckligt spetsigt tema och ta fram förslag på leveranser som är lämpliga att ta fram inom ramen för partnerskapet.

9 Tidigare arbete

Avslutade samverkanspiloter

Forskningsfrågor i socialtjänsten

Samverkan mellan Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE), Statens beredning för medicinsk och social utredning (SBU) och RSS i syfte att identifiera forskningsfrågor för socialtjänsten. Resultatet användes sedan i framtagandet av forskningsagendan för Fortes 10-åriga program för tillämpad välfärdsforskning. Avslutades 2019.

Välfärdsteknologi

Samverkan mellan Myndigheten för delaktighet (MFD), E-hälsomyndigheten (EHM), Socialstyrelsen, RSS samt SKR i syfte att utveckla ett bättre anpassat stöd för implementering av välfärdsteknik i kommunerna. Avslutades bland annat på grund av att samverkanspiloten identifierade flera olika liknande initiativ på nationell nivå med samma syfte. Avslutades 2019.

Illustrera socialtjänstens kunskapsstyrning

Samverkan mellan SKR, RSS och Socialstyrelsen i syfte att gemensamt beskriva och illustrera kunskapsstyrningssystemet för socialtjänsten. Resulterade i ett underlag som beskriver kunskapsstyrning på lokal, regional och nationell nivå. Avslutades 2018.

Individbaserad systematisk uppföljning

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att göra en gapanalys och ta fram förslag på stöd som kan stärka den regionala nivåns kapacitet och förmåga att stötta lokala verksamheter med individbaserad systematisk uppföljning. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2018 (se ovan).

Kommunalt finansierad/bedriven hälso- och sjukvård

Samverkan mellan Socialstyrelsen, RSS och SKR i syfte att göra en gapanalys och en åtgärdsplan för att utveckla stödet till den kommunala hälso- och sjukvården. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2019 (se ovan).

Nationella yrkesresor för Socialtjänstens medarbetare

Samverkan mellan SKR, Socialstyrelsen och RSS i syfte att utreda om den regionala yrkesresa som Göteborgsregionen utvecklat för sina kommuner inom området myndighetsutövning för barn och unga går att

skala upp. Dels i syfte att möjliggöra för kommuner i hela landet att ta del av den befintliga yrkesresa som redan finns och dels för att möjliggöra yrkesresor för personal inom fler områden i socialtjänsten. Omvandlades till prioriterat samverkansområde 2020 (se ovan).

Förstudie om eventuell Yrkesresan inom vård och omsorg

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och SKR i syfte att utreda behov och förutsättningar för en yrkesresa riktad till vård och omsorg. Förstudien avslutades med en rapport som beskrev både behov och förutsättningar för en yrkesresa inom området. Slutsatsen blev dock att kostnad för produktion och förvaltning av en sådan resa blev stor samt att några av de personalgrupper (legitimerad personal i kommunal hälso- och sjukvård) som skulle inrymmas inte prioriterades högst av kommunerna. Styrgruppen för Yrkesresan fattade beslut om att äldreomsorgen och funktionshinderområdet behöves utredas vidare genom ytterligare förstudier. Rapporten är ett utmärkt underlag för fortsatt arbete med dessa förstudier. Avslutades 2021.

Implementering av kunskapsstöd för spelberoende

Samverkan mellan RSS, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten i syfte att utveckla arbetet med spelberoende i Hallands län genom att implementera nationellt framtagna kunskapsstöd och rekommendationer samt att testa en modell för implementering av dessa. Avslutades då samverkanspiloten inte kunde genomföras som planerat med anledning av covid-19. Avslutades 2021.

•